

»SLOVENE« volja
po pošti na vse strani Jugosla-
vije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 180—
za pol leta 90—
za četrt leta 45—
za en mesec 15—
Za inozemstvo celoletno K 240—

== Sobotna izdaja: ==
Za celo leto K 30—
za inozemstvo 35—

SLOVENE

== Inzerati ==
Klasifikacija po površini (30 mm
širina in 3 mm višina ali sva
prostor)
za enkrat po K 5—
za enkrat po K 5—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 50/30 mm K 15,
izhaja vsak dan izvenredni po-
nedeljek in dan po prazniku
ob 5. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nebrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštnih hran,
Ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 349 za oglaš.,
avstr. in češke 24.797, ogr. 28.511, bosn.-herc. 7568.

Upravno sodišče za Slovenijo in JDS.

V zadnjem času je začelo vprašanje upravnega sodišča za Slovenijo postajati zelo pereče. V naši deželi je danes vsled pomanjkanja upravnega sodišča državljano-
nom nemogoče, da bi se pritožili zoper ukrepe in odločitve upravnih oblasti, ki jih smatrajo za krivične. Pri nas ni nikjer mesta, kamor bi se obračalo prebivalstvo za odpravo proti nepravilnim, protipostavnim odločitvam uprave. Pravne dobro-
te, ki so združene z upravnim sodstvom, so našemu ljudstvu odvzete, prikrajšano in oropano je celoma ona zaščita, ki so je de-
ležni državljani vsake civilizirane in ure-
jene države. Nadzorovalna in odločujoča oblast, ki jo ima upravno sodišče nad vsem
upravnim aparatom, je moralna sila naj-
večjega pomena in zato je sestaven del
javnega življenja v vsaki napredni deželi.
Vsi uradi in vsa oblastva se ondi dobro
zavedajo, da stoji nad njimi sodišče, ki ču-
va nad zakonitostjo in pravičnostjo uprav-
nega poslovanja in onemogočuje vsako sa-
movoljno nasilje uradništva. Ta zavest na-
ganja in podžiga upravne oblasti k natanč-
nosti, vestnosti, nepristranosti in pravič-
nosti. Urad, ki ve, da ima nad sabo nad-
zorovalno in odločujočo oblast, h kateri se
ljudstvo more zatekati, kjer more vlagati
svoje pritožbe, bo prav natanko pomislil
in prevdaril, preden bo prebivalstvo kra-
jšal in goljufal v njegovih pravicah.

Tega pravnega jamstva in te zaščite
danes slovensko ljudstvo nima. Pri nas so
upravne oblasti absolutne, neomejene gos-
podarice nad našim prebivalstvom. Ne-
vzdržnosti tega položaja se zaveda naša
javnost posebno v teh dneh, ko se hoče
vpeljati novi proračun. Pri odmeri davkov
se bodo godile, kakor vselej ob takih pri-
likah, nepravilnosti in krivice in naše lju-
dstvo ne bo imelo nikjer mesta, kjer bi se
mogli pritožiti. Izročeno bo absolutizmu
birokracije. Zato se je začelo v zadnjem
času v naših političnih strankah in v časo-
pisju močno gibanje, ki se bori z energijo
za takojšnjo uvedbo upravnega sodišča za
Slovenijo. Tudi »Slovenski Narod« in de-
mokratiški zastopniki v Beogradu so se za-
čeli potegovati za to napravo. Da se za-
služi, ki si jih je stekla JDS za upravno
sodišče Slovenije, temeljito in pravično oce-
nijo, sino se odločili, da spregovorimo par
besed o tej važni zadevi. Pozvali smo si-
cer gospoda dr. Žerjavo, da naša jav-
nost o tej stvari potrebna pojasnila, a ka-
kor kaže, je naš modri poverjenik v goto-
vih rečeh zelo slabega spomina. Zato mu
bomo pomagali.

Upravno sodišče za Slovenijo nikakor
ni vprašanje, s katerim se je začela baviti
naša dežela šele v zadnjih par tednih. Ta
predmet je bil pri nas že v času »Narodne
vlade«, to se pravi pred več kakor enim
letom na dnevnem redu. V seji »Narodne
vlade« z dne 7. I. 1919 se je bilo že skle-
nilo, da se mora ustanoviti v Ljubljani pri-
višem deželnem sodišču poseben upravni
senat, obstoječi iz pet sodnikov VI. činov-
nega razreda. S tem bi bilo v bistvu
upravno sodišče za slovenske dežele
ustvarjeno. Zato je deželna vlada v svoji
seji od 14. maja 1919 za omenjeni uprav-
ni senat predlagala v imenovanje višji, fin.
svetnika dr. Frančiška Ellerja in odvot-
nika dr. Stanka Lapajnetu in slediti bi
imeli še trije člani upravnega sveta. Teda-
nji podpredsednik dr. Žerjav se je temu
imenovanju uprl in začel pobijati upraviče-
nost in potrebo upravnega sodišča za slo-
venske dežele. Vendar je bila brez njego-
vega glasu sklenjena ustanovitev uprav-
nega sodišča in sklep celokupne deželne
vlade je šel v potrditev v Beograd. Od cen-
tralne vlade na to vlogo ni bilo odgovora.
Mineval je mesec za mesecem, a deželna
vlada je čakala zama in rešitev. Zadeva
je postajala čudna in zagonebna. Zdelo se
je, da mora tičati v vsej stvari zahrbtna
spletarija proti Sloveniji. Sila težko pa
je bilo ugotoviti in zalotiti škodljivca, ker
nihče ni mogel imeti sumnje, da sedi po-
vzročitelj te grdobije med člani vlade. Pred
par meseci se je stvar naenkrat razjasnila.
Dognalo se je, da je dr. Žerjav za hrbtno
svojih kolegov preko sklepa celokupne de-
želne vlade začel potuhnjeno intrigirati v
Beogradu. V času, ko se je dr. Brejc naha-
jal v Parizu, se je dr. Žerjav kot namest-
nik deželnega predsednika izrekel kratko-
malo proti upravni sodišču za Slovenijo
in ministrstvu pravde, ki je bilo ta čas
pripravljeno, ugoditi zahtevi naše dežele,
je pač to izjavo vzelo na znanje in opustilo
nameravano ustanovitev upravnega sodi-
šča. Dr. Žerjav je poteptal sklep celokup-
ne deželne vlade in bil v izvrševanju svoj-
jih dolžnosti tako tenkovesten, do svojih
tovarišev in dež. predsednika tako odkrit,
da je o svojem poročilu v Beograd prihulje-
no molčal. Pred to politično prikaznijo ni
nič gotovo, nič ni na njej zanesljivega, no-
buden vladni tovariš ji ne more zaupati, ni-
hče ni varen, da mu ne spletarki skrivno
ma za hrbtno. S tem se podirajo najele-
mentarnejša pravila politične lojalnosti,
rušijo pravni predpogoji vsakega sporaz-
umnega postopanja strank. Ko bi ne bil
lojalni centralist dr. Žerjav storil te nelojal-
nosti proti slovenskemu ljudstvu, bi imeli
mi že zdavnaj upravno sodišče za Slove-
nijo in obvarovani bi bili vse velike sko-

de, ki izhaja iz sedanjega brezpravnega in
krivičnega stanja.

Ko je prišla SLS v deželni vladi zopet
do moči in izvedela za zahrbtno potezo
demokratskega voditelja dr. Žerjavo, je
v vladni seji z dne 29. julija t. l. spravila iz-
nova vprašanje upravnega sodišča za Slo-
venijo na dnevni red in sklenila, da zahte-
va od Beograda nemudno ustanovitev
upravnega sodišča za Slovenijo in Dalma-
cijo s sedežem v Ljubljani. Beograd na to
podvzetje ljudske stranke do danes še ni
odgovoril. S tem so zasluže JDS za uprav-
no sodišče objasnjene. Ta stranka s svojimi
centralističnimi težnjami drugače Sloveniji
ne more koristiti, kot da ubija in tepta nje-
no samostojnost. Razmah in napredek Slo-
venije je odvisen od poraza demokratske
stranke.

**Plebiscit na Koroškem se
bliža! Naša stvar je pravična, zmagala
bode. Ali zmaga mora biti čim sijajnejša
— zato rabimo denar, denar in zopet de-
nar. Samo še 14 dni je časa. Spomnite se
ob 12. uri — sezite v žep in pošljite pri-
spevke na društvo »Gospodarski zvon«;
dr. Val. Rožič, blag. namestnik, Ljubljana,
Metelkova ulica št. 5. Kdor pa želi polo-
žnice, naj naznani na isti naslov.**

Politični položaj na Hrvatskem.

Zagreb, 22. septembra 1920.

Volilna borba je oživela. Ban je ukinil
prepoved shodov in sedaj hočejo vse stran-
ke izvršiti, kar so v času prepovedi shod-
ov zamudile. Govorniki nastopajo z vsem
ognjem, vsakdo za svoj program.

Skozi vse te mlake politične agitacije
stopa mlada hrvatska ljudska Stranka,
brez preteklosti, a zato tudi brez mačeha,
čista z močnim in obširnimi programi. Iz
vseh hrvatskih krajev prihajajo vesti o
številnih sestankih pristavev ljudske
Stranke in povsod sprejema ljudstvo z na-
vdušenjem program, ki edini med vsemi
programi hrvatskih strank prinaša jasne
smernice za delo na gospodarskem, kul-
turnem, kakor tudi na političnem polju.
Mlada stranka raste in se z vsakim dnem
ojuje. Povsod nastopajo politične orga-
nizacije ljudske Stranke pod imenom Se-
ljaške demokracije. In ta armada raste ne-
prestano ter bo končno pokazala svojo
moč pri volitvah.

Dve sta bojni gesli, pod katerima da-
nes agitirajo: republika ali monarhija, ter

centralizem, federalizem ali avtonomija.

Prvo geslo je stopilo precej v ozadje.
Radičevci stoje strogo na republikanskem
stališču. Hrvatska kmetijska republika je nji-
hovo geslo. Kako pa pojmujejo Radičeve
mase to hrvatsko kmetisko republiko, je
zelo zanimiva stvar. Pravzaprav bi to ne
bila nikaka republika, temveč nešteto re-
publik, vsaka s sama zase. Značilne po-
teze teh anarhističnih državic bi bile, da
bi ne imeli nobenih oblasti, nobenih dav-
kov, nobenih vojaških dolžnosti, sploh ni-
česar, kar bi spominjalo na red in pravo.

Veliko hujši in važnejši boj se vodi o
notranji ureditvi državi. Demokrati s Pri-
bičevićem na čelu zahtevajo najstrožji cen-
tralizem, da bi bil Beograd Jugoslavija, a
Jugoslavija Beograd. Medtem pa se javljajo
polagoma tudi nezadovoljnosti, ker jil. je
izkušnja naučila, da je vendar veliko zlo,
kadar centrala ne more funkcionirati ter
morajo radi tega po posameznih pokrajinah
zaostajati mnogi posli. To nezadovoljstvo
silno raste ter je mnogo resnih demokra-
tov, ki nazivajo Pribičevića fanatika ter ga
postavljajo v isto vrsto s Čokorilom in Ra-
dičem, Hrvatska zajednica pa sodi, da bo
ta problem rešil samo federalizem. Da bi
dobili mi v Zagrebu nekako samostalnost,
bi bili pripravljene žrtvovati velik del naj-
lepših hrvatskih krajev. Zdi se, da so mno-
gi uvideli, da je zajednica pripravljena za
izdajo, pa se radi tega nezadovoljnost ved-
no bolj širi v njenih vrstah. Bosna prednja-
či temu nezadovoljstvu, kar se je zlasti
očito pokazalo na zborovanju seljačke
stranke v Sarajevu, pa tudi v Sremu, izgub-
lja tla. Zadnji kmetijski nemiri so zajedni-
ci precej škodili. Ban Laginja je stavec, ki
ga nihče neče poslušati ter je diskreditiral
stranko. Toda zadnji nemiri so tudi Radi-
čevi stranki škodovali. Radičevu seljaštvu
uvideva, da je Radičeva politika nercelna
in da se proti državni oblasti ne more ni-
česar s silo doseči. Resignacija se je očito
pokazala, ali pa bo ta apatija imela vpliv
na volitve, je odvisno od vrašanja abolicije
ali potrditve Radičeve obsodbe. Radič je
spreten govornik, ki pozna nagone mno-
žic, pa vleče množico za seboj s tem, da ji
popuša.

V vprašanju centralizma in federalizma
je zavzela hrvatska ljudska Stranka pra-
vo stališče, namreč stališče najširše pokra-
jinske avtonomije. To je edini način, po ka-
terem se morejo rešiti naši zamotani
upravni in zakonski odnosi, kakor tudi
odnosaj med Srbi in Hrvati. Z avtonomijo
moremo doseči moč na zunan in red na zno-
traj, kar bi obenem bila najpametnejša
rešitev teh zamotanih problemov.

To so glavna gesla, pod katerimi se
vrši volilna agitacija med Hrvati.

LISTEK.

Sreča.

Ruski spisal Anton Čehov. — Poslovenil
P. Radlin.

Kraj široke stepne ceste je prenoč-
vala čreda ovac. Čuvala sta jo dva pa-
stirja. Eden, osemdesetleten, brezzob sta-
rec, s tresočim se obrazom, je ležal na tre-
buhu tik ceste, položivši komolce na praš-
no listje trpotca; drugi — mlad fant, z go-
stim, črnimi obrvi in brez brk, ogrnjen s
plahto, iz kakršne delajo cene vreče, je le-
žal na hrbtnu, položil pod glavo roke in
gledal v nebo, kjer se je ravno nad njego-
vim obrazom raztezala rimska cesta in so
dremale zvezde.

Pastirja nista bila sama. Kaka dva
metra od njih je temnel v mraku osedlan
konj, a zraven njega je stal oprt na sedlo
mož v visokih škornjih in v kratkem suk-
njiču, najbrž kak poljski čuvaj. Sodeč po
njegovih ravni in mirni postavi, po vede-
nju, po obnašanju s pastirji, s konjem, je
bil to resen, premišljen človek, ki je znal
ceniti sebe; celo v polutemni si mogel na
njem opaziti sledove vojaške službe in ta
veličavo-blagovoljni izraz, ki se ga človek
navadi pri pogostem občevanju z gospodo
in upravitelji.

Ovce so spale. Na sivem ozadju
vzhodnega neba, kjer se je že začelo da-

niti, so bili tuintam vidni obrisi bdečih
ovac, ki so stale s sklonjenimi glavami in
nekaj mislile. Njih misli, ki so jih povzro-
čile le predstave o široki stepi, o nebu, o
dnevih in nočeh, so jih gotovo prevzele in
mucile do nezvesti, in stoječ tako niso
niti opazile prisotnosti tujega človeka in
ne nemira psov.

V zaspanem, otrpitem zraku se je raz-
legal enakomerni šum, brez katerega ni
nobene stepne letne noči; neprestano cvr-
čali murni, pele prepelice; eno vrsto od
črede so v dolinici, tam, kjer je tekel po-
tok in so rastle vrbe, leno poživžgavali
mladi slavčki.

Poljski oglednik se je ustavil, da bi
poprosil pri pastirjih ognja za pipo. Molče
je zažgal in skadil polno pipo, potem pa
se je, ne da bi kaj rekel, oprl na sedlo in
se zamislil. Mladi pastir se zanj ni menil;
ležal je dalje in gledal v nebo, stavec je
pa dolgo ogledaval čuvaja in nato vprašal:

»Pa vendar niste Pantelej iz Makar-
jevske pristave.«

»Se ve, da!« je odgovoril poljski čuvaj.

»Da, da, vidim. A vas nisem takoj
spoznal — bogati boste. Odkje vas je Bog
pripeljal?«

»S kovičevske parcele.«

»Od daleč. Ali oddajate zemljišče pod
desetino?«

»Različno. Tudi pod desetino in v za-
kup. Pravzaprav sem pa jahal v mlin.«

Velik star ovčarski pes umazanobe-
barve, kosmat, s kepo dlake ob očeh in

nosu, se je hotel pokazati nasproti prisot-
nosti tujcev čisto ravnodušnega, trikrat
je mirno obšel konja, naenkrat pa je sko-
čil od zadaj na oglednika; drugi psi tudi
niso vstrpeli in so skočili s svojih mest.

»Tiho, prokleti!« — je zakričal stavec
in se oprl na lakte. — »Ah, da bi le po-
čila, vražja žival!«

Ko so se psi pomirili, se je stavec zo-
pet zleknil in rekel z mirnim glasom:

»V Koviljah je umrl ravno na Vnebo-
hoda dan Jefim Zmenja. Grd človek je bil.
Saj ste najbrž že čuli?«

»Ne, nisem še slišal.«

»Jefima Zmenje, strica kovača Stjop-
ke ne poznate? Saj ga vendar ves okraj
pozna, U, to ti je bil preštantni stavec!
Jaz ga že kakih šestdeset let poznam, od-
tedaj, ko so carja Aleksandra, ki je podil
Francoza, peljali iz Taganroga na vozeh v
Moskvo. Midva sva šla skupaj čakati po-
kojnega carja. Že tedaj sem opazil, da je
Zmenja svojo dušo pogubil in da je peklen-
ska sila v njem. Jaz to-le pravim: Ako ka-
teri človek kmetijskega stanu skoraj ve-
derno molči, se z babjim delom peča, in hoče
sam zase živeti, da to nič dobrega ne po-
meni, a Jefima že z mladih let le molči
in molči in izpod čela nata gleda, kakor
da je jezen in se postavlja, kakor petelin
pred kokošjo. Da bi šel v cerkev, ali s
fantji po vasi ali v gostilno — ni bila nje-
gova navada, a največ sam sedi, ali pa se
pogovarja s starkami. Ko je bil še mlad,
se je že vdinjal za čebelarja in za čuvaja

na njivah z dinjami. Zgodilo se je parkrat,
da so prišli pošteni ljudje k njemu, pa so
začele dinje in vodne melone žvižgati. En-
krat je tudi vprico ljudij vjel ščuko, a ona
se je zasmejala — ho, ho, ho!

»To je mogoče,« je rekel Pantelej.

Mladi pastir se je obrnil na stran, pri-
vzdignil svoje črne obrvi in uprl oči v
stavec.

»A ti, si slišal, kako vodne melone
žvižgajo?« — je vprašal on.

»Res je, da nisem slišal, hvala Bogu,«
je vzdihnil stavec, »toda ljudje so mi pra-
vili. Saj to nič čudnega ni... Ako hoče
peklenka sila, bo še kamen žvižgal. Pred
osvojenjem je pri nas tri dni in tri noči
boblala skala. Sam sem slišal. A ščuka se
je zato smejala, ker je Zmenja namesto
ščuke hudiča vjel.«

Stavec se je nečesa spomnil. Hitro se
je vzdignil na kolena in stiskajoč se kakor
od mraza vtaknil roke v rokave ter govo-
ril naglo:

»Reši nas, o Gospod in usmili se nas!
Šel sem nekdanj po bregu v Novopavlovko.
Nevihta se je zbirala in takšna burja je pi-
hala, da nas Carica, Nebeška Mati, obva-
ruj... Jaz hitim, kolikor je le mogoče,
gledam, a po stezici, med trnjevim grom-
jem je prihajal bel vol. Jaz pa mislim: če-
gav je neki ta vol? In zakaj neki je sem
zašel? Gre on, z repom maha in mu-u-u!
Samo to-le, bratci; dohitim ga, stopim
blizu, glej! — a to že ni več vol, temveč
Zmenja. Sveto ime Gospodovo! Naredil

Radi plebiscita na Koroškem se opozarjajo vsi javni uslužbenci s plebiscitnega ozemlja in tudi oni, ki so imeli 1. januarja 1912 stalno bivališče v coni A ali B na Koroškem in so bili povodov sovražnosti na Koroškem leta 1919 pregnani ali so morali iz varnostnih ozirov zapustiti plebiscitno ozemlje, naj takoj prijavijo po narodnih svetih svojo glasovalno pravico, ker z 29. septembrom poteče reklamacijski rok. Za olasovanje samo pa naj si pri svojih nadrejenih oblastvih preskrbe primeren dopust.

Plebiscitni komisiji.

V velikih mestih se najdejo revčki, siromaki, ki živijo visoko v podstrešjih, ki ne zajtrkujejo, obedujejo nekaj juhe s krompirjem in fižolom in ki zaspijo zvečer od samega gladu in samo zato, da morejo v najnovejši modi in v cilindru na promenado, v bar, v gledališče in klube.

Evo simbola današnje avstrijske republike, ki životari od same razprodaje in konkursa in ki bazira svojo eksistenco na potrebi po miru, ki jo imajo ententne države pred njeno beraško vsiljivostjo. V nemško-avstrijskem časopisu dežuje črni vest. Pokrajina za pokrajino mora niti tlik za žetvijo kvote življenjskih potrebščin, njih kakovost se slabša. Uradništvo grozi, ker se pečažujejo tekstilno blago, usnje in industrijski izdelki itd. itd.

Na koroškem plebiscitnem ozemlju in tu zopet skoraj izključno v coni A pa opazujemo, da so propagandna skladišča napolnjena z vsem najboljšim, ki se razprodaja v svrhu kupovanja plebiscitnih glasov za smešno nizko ceno ali pa se razdeljuje v istem namenu zastoj.

Ampak to je interna stvar avstrijske republike in do njenega zapravljanja nam prav nič ni. Mi nismo dolžni po varuško svariti pred definitivnim konkurzom.

Ni nam pa vseeno, ako se porablja to od države pristradano blago za kupovanje glasov v največjem stilu.

Tudi plebiscitni komisiji to ne more biti vseeno, ako hoče, da še kdo verjame v njeno nepristranost. Povemo odkrito, da mi v njeno nepristranost že dolgo ne moremo več verjeti. Komisiji je n. pr. dobro znano, da je kupil Schumy zopet za 3 milijone tekstilnega blaga v svrhu kupovanja plebiscitnih glasov. Ona tudi dobro ve, da rapidno stopajo cene usnju, ker se kupujejo cele zaloge v zgoraj omenjene vrhse. Slučaj Knock v Celovcu ji je n. pr. čisto gotovo znan. Plebiscitna komisija dobro ve, za kako drage cene mora uvažati Avstrija češki sladkor in da ga ni dobila niti v prvovrstnih hotelih in kavarnah, ker gre ves v propagandne namene na plebiscitnem ozemlju.

Pa nočem nadaljevati z celimi litani-tami plebiscitni komisiji znanih stvari.

Taista plebiscitna komisija, kateri je navedeno znano, je izdala določila proti lakemu kupovanju glasov. In če bi jih že ne bila izdala, demokratična zavest zapadne evropske civilizacije bi jo imela čuvati že pred sumno, da dopušča prakse, ki jih pod strogimi kaznimi prepovedujejo brezizjemno vsi moderni volilni zakoni. In v koliko večji meri mora to načelo veljati za plebiscit, čigar izid se ne more popraviti vsako tretje, četrto leto, kakor pri kakšnih volitvah.

So gotove meje v potrpežljivosti našega naroda, kaj nam preostane v poslednji inštanči proti pristranosti in pritisku,

ki že prav nič ne zaostaja za nemškimi? V kritičnem trenutku najde ljudski instinkt vedno pripravna sredstva samoobrane. Krivdo kajpak bo nosila plebiscitna komisija, ki je poznala pravico samo na lepaki. Lepa ideja narodove samoodločbe pa bo s tem diskreditirana po vsem kulturnem svetu in to ravno po krivdi onih, ki so jo svojčas najbolj priporočali za poravnane narodnostnih sporov.

Govor poslanca Smodeja

v narodnem predstavništvu dne 14. sept. o priliki razprave o senžermenski pogodbi:

Gospodje poslanci Senžermenski mirovni ugovor določa naše severne meje proti Avstriji. Sto in stoletna želja, sto in stoletno hrepenenje našega naroda je šlo za tem, da se ujedini s svojimi brati, ki so živeli na slovanskem jugu, dočim smo bili mi v Avstriji. Ta stoletna želja se je našemu narodu izpolnila, toda z veliko žalostjo v srcu moram danes konstatirati, da se ni izpolnila v celem obsegu, kakor bi to zahtevala pravica naroda in njegova želja.

Za časa vojske je ves naš narod simpatiziral z entento. To je treba danes ugotoviti nasproti trditvam italijanskih politikov, češ, da so se tudi oni avstrijski narodi, ki so se po zlomu Avstrije odcepili in tvorili nove države, borili proti ententi prav tako kakor Nemci. Konstatirati moram, da so bili ti narodi prisiljeni, da so vzeli v roke orožje. Toda v svojem srcu ti narodi niso bili za obstoj Avstrije, ampak so si vsi želeli svojih lastnih držav in so dali tej želji, kakor hitro je prišel pravi trenutek, po svojih zastopnikih tudi izraza v dunajskem parlamentu. Konstatirati moram dalje nasproti italijanskim trditvam, da so naši narodi, med njimi tudi Hrvatje, Slovenci in Srbi, ki so bivali v prejšnji avstro-ogrski monarhiji, dvignili med vojsko velik pokret za svoje osvobodjenje. Ni torej resnica, da bi nam bilo osvobodjenje padlo takorekoč z neba v roke.

Ententa, ki je med vojsko vzbujala Slovanov velike nade na lepo bodočnost, ni izpolnila našega pričakovanja. Konstatirati moram, da tudi ni izpolnila do danes častne besede, ki jo je dala, da bo namreč osvobodila vse narode, tudi najmanjše narode. (Poslanec Biankini: »Tako je!« Ploskanje.) Ne samo nasproti Italiji, ampak tudi nasproti Nemški Avstriji ni še ves naš narod osvobojen. Čudom se mora človek čuditi, kako danes ententa favorizira Nemško Avstrijo. Jaz ne govorim proti Nemški Avstriji kot taki, jaz privoščim samostojnost vsakemu narodu v mejah njegove države. Želim tudi Nemški Avstriji dobro življenje, toda nikakor ne morem tega razumeti, da bi bili baš mi Jugoslovani, ki smo poprej pod avstrijskimi Nemci največ trpeli, v to poklicani, da bi sedaj krili nemško-avstrijsko gospodarstvo in da bi se krčile naše slovenske meje v korist Nemcem. (Živahno ploskanje.)

Mi vidimo, da ententa, in sicer — tu govorim iskreno — predvsem Italija in Anglija, favorizirata v vprašanju mej na celi črti Nemško Avstrijo proti nam. (Klici: »Tako je!«) Zakaj je ententa določila na mirovni konferenci, da se nam odzve na Koroškem vsa slovenska Ziljska dolina? Zakaj nam je definitivno odvzela skoro vso beljaško okolico? Kako da nam na severni meji na Štajerskem ni dovolila narodne meje, ampak nam vzela mnogo našega ozemlja? En sam nemškutarski renegat Kamniker je dal ententi dovolj povoda, da nam je odvzela Radgono s čisto

slovenskimi sili. (Ogorčeni vzkliki.) Tisti renegat, ki je pozabil na slovensko mater, se je v Parizu pritoževal, da si ne upa nazaj v Radgono, ker so tam Jugoslovani — in zaradi enega renegata nam je ententa odvzela mesto Radgono z okolico, nam je odvzela gospodarsko zvezo med Prekmurjem in Štajersko. To je naravnost škandal, da se je kaj takega moglo zgoditi na takem svetovnem foru kakor je to pariška mirovna konferenca.

Je-li morda ententa danes pozabila, kako smo se mi borili proti nemškemu »Drangu« na vzhod? Pozabila, da smo bili baš Slovenci tisti zid, ki je zadržal nemško prodiranje, ki se ga je zlasti Angleška tako bala? Je mar ententa danes pozabila, kako so nas Nemci tlačili, da se nismo mogli ganiti, da nismo smeli slovenski govoriti, da nismo imeli na Koroškem niti ljudskih šol? Sole smo si morali graditi Slovenci s svojimi silami in kar imamo danes Slovenci kulture, nam je ni dala Avstrija, ampak smo si jo sami izvojevali in sami zgradili. (Viharno odobravanje.) Danes pa daje ententa Nemcem za to nagrado, da so nas tlačili, in proti temu jaz kot ljudski zastopnik ne morem drugega, kakor da proti temu na tem foru protestiram. Ako ententa naših glasov in protestov ne posluša, je to njena stvar. Naša dolžnost pa je, da ententi povemo, kaj narod misli.

Morda bo čez nekaj let ententa drugače mislila in govorila nego danes, kajti njena politika je z ozirom na Nemško Avstrijo zelo kratkovidna. Del entente podpira politiko Nemške Avstrije samo radi tega, da bi se Nemška Avstrija ne združila z Nemčijo, ampak postala sama zase sposobna za življenje. Toda že danes je jasno, da jači ententa s tem, ko podpira proti nam Nemško Avstrijo, samo Veliko Nemčijo, do katere bo svoj čas gotovo prišlo. Ako dajejo parlamentarni odbori v Italiji izraza svojemumu mišljenju, da je škodljivo in krivično, če se Nemška Avstrija ne združi z Nemčijo, in da celo Italijani to obžujejo kot oškodovanje svojih interesov, je čisto jasno, da ne bo treba drugega, nego pustiti, da preteče še nekaj let, in cela Nemška Avstrija, to moremo že danes reči, bo soglasna v tem, da se združi z Nemčijo. To bi naslovil zlasti na naslov Francozov. Predsednik nemško-avstrijskega parlamenta dr. Dinghofer je pretekle dni na Dunaju javno govoril, da Avstriji ne smejo več beračiti pri ententi, ampak da je njihova zahteva, da se združijo z Nemčijo.

Mi smo za sporazum z Nemško Avstrijo. Mi hočemo z Nemško Avstrijo živeti kot dobri sosedi in dobri prijatelji, kakor tudi z vsemi drugimi sosednimi državami. Toda za to prijateljstvo in za ta mirni razvoj je treba enega predpogoja, in ta je, da neha Nemška Avstrija proti nam hujskati, kakor to dela danes. Nemško-avstrijska vlada še ni zabranila sramotilnih plakatov in sramotilnih knjig zoper našega kralja, zoper našo vojsko in našo državo. Vse to mi na meji vidimo in se pritožujemo, nemško-avstrijska vlada pa se nam smeji in ne izvaja nikakih konsekvenc. Nemško-avstrijska vlada bi samo rada, da bi jo mi z žitom podpirali, ona pa bi še dalje uganjala hujskanja proti Jugoslovanom kakor pod staro Avstrijo. (Klici: »Tako je!«) Vprašanje naših mej med Nemško Avstrijo in kraljevino Srbom, Hrvatov in Slovencev se mora pravično rešiti, potem postanemo iskreni prijatelji z Nemško Avstrijo; dokler pa tega ni, si ne moremo biti tako dobri prijatelji, kakor bi bilo treba.

Jaz bi tu opozoril našo vladu, da je poslala Nemška Avstrija k nam kot svo-

jega zastopnika nekega Hoffingerja. Jaz dobro poznam tega gospoda in moram samo obžalovati, da je poslala Nemška Avstrija k nam takega moža kot zastopnika, ki v svoji duši mrzi in sovraži Jugoslovane in Jugoslovane. To pomeni po mojem mnenju za našo državo naravnost izzivanje.

V evropski javnosti se še danes mnogo govori o podonavski konfederaciji, v katero naj bi vstopila naša država in druge sorodne države, ki so nastale na razvalinah Avstro-Ogrske. Mi nimamo nikakega povoda, da bi se ogrevali za tako podonavsko konfederacijo. Kajti če bomo z vsemi svojimi sosedi živeli v miru in prijateljstvu, potem nam ni treba podonavske konfederacije; v tem slučaju zadoščajo naše trgovinske pogodbe. Če pa morebiti ententa misli, oziroma nekateri drugi politiki, da bi bila podonavska konfederacija za nas zaradi tega potrebna, da bi nas Dunaj še znanprej gospodarsko eksploatiral, potem moramo to odločno odkloniti. (Odobravanje.)

Jugoslovanski klub je iz razlogov, ki sem jih omenil že v debati o mirovni pogodbi z Bolgarijo, sklenil, da bo glasoval tudi za senžermenski mirovni ugovor. Toda ta senžermenski mirovni ugovor nam bo ostal, dokler es ne popravijo naše meje, vedno kakor skeleča boleš v srcu celega našega naroda. Omenil bi, da nam je storila mirovna konferenca že s tem krivico, da je določila plebiscit na tistem delu našega ozemlja, ki je bil od nemstva najbolj ogrožen, namreč na Koroškem. Kako morajo dati narodu, ki ni politično zrel, ker mu Avstrija ni dala politično dozoreti, v roke, da odloča o samem sebi, če ne ve, zakaj? Toda kljub temu, da je bil ta akt namenjen proti nam — saj ga je izvojevala Italija Nemški Avstriji — se mi plebiscita ne bojimo, ako bi postopala plebiscitna komisija na Koroškem pravično. Toda jaz moram danes kot zastopnik Koroške izjaviti, da plebiscitna komisija ne postopa pravično in da se ni ravnala po določilih mirovnega ugovora. (Klici: Čujte! Čujte!) Čemu pa ratificiramo mirovne ugovore, če se jih potem ententa plebiscitna komisija ne drži? Mari so zato naši delegati pristali v našo škodo in na korist Nemški Avstriji na plebiscit, da se sedaj niti plebiscitna komisija ne drži tozadevno sklenjenih določb?

Kljubu temu bo iz že poprej omenjenih razlogov Jugoslovanski klub, kakor sem že rekel, glasoval tudi za ta mirovni ugovor. Toda v srcu našega naroda bo živela vedno zavest, da od svojih zahtev po zemlji, karkoli je mora pripadati Srbom, Hrvatom in Slovencev, ne bomo odstopili nikdar! (Živahno ploskanje.) V srcu in umu slehernega našega človeka bo žarela ta misel: sleherna ped naše zemlje mora priti v našo državo, ker to zahteva mir med narodi, ker to zahteva pravica! (Živahno odobravanje in ploskanje. Govorniku čestitajo.)

Pogajani z Italijo še ne bo.

LDU Belgrad, 24. septembra. (Uradno) Povodom seje ministrskega odbora za zunanje stvari z dne 21. t. m. so se v našem časopisu pojavile vesti, da je bila na tej seji objavljena brzojavka, ki jo je italijanski minister za zunanje stvari grof Sforza poslal našemu ministru za zunanje stvari dr. Trumbiću glede obnove direktivnih pogajanj v jadranskem vprašanju. Presbiro je pooblaščen izjaviti, da so vse te vesti glede omenjene brzojavke, kakor tudi glede predmeta razpravljanja na eni seji, neresnične.

sem križ, on pa gleda name in mrmra nekaj. A oči je tako zavil, da se je samo belo videlo. Prestrašil sem se, ne vem kako. Šla sva skupaj, bal sem se mu reči najmanjšo besedo, — grom grmi, strele križajo nebo, vrbe se sklanjajo čisto do vode, — naenkrat, bratci, naj me Bog kaznuje, da bi brez pokore umrl, če ni res, beži čez pot zajec... Beži, se ustavi in govori s človeškim glasom: »Zdravo, kmetje! Ali boš šel, prekletili!« je zakričal stari kosmatega psa, ki se je zopet začel hinavsko plaziti okrog konja.

»To je mogoče,« je rekel oglednik, ki se je še vedno opiral na sedlo, ne da bi se zgani; rekel je to z brezvočnim, votlim glasom, s kakršnim govore navadno zamisljeni ljudje.

»To je mogoče,« je ponovil globokomiselno in prepričevalno.

»O, to je bil vražji starec!« je nadaljeval stari pastir že bolj mirno. »Približno pet let po osvobojenju kmetov so ga po sklepu občine v pisarni bičali, on je pa zato, da bi svojo jezo stresel, prinesel v Kovilje vratno bolezen. In umrlo je tedaj ljudi brez konca in kraja, kakor ob času kolere...«

»A kako je prinesel bolezen?« je vprašal mladi pastir po daljšem molčanju.

»Saj se ve, kako. Zato ni treba biti posebno učen, samo da se komu zljubi. Zmenja je ljudi z gadjo mastjo moril. A to je tako sredstvo, da ne samo od masti, ampak že od smradu narod umira.«

»To je res,« je pritrdil Pantelej.

»Tedad so ga hoteli fantje ubiti, pa starci niso pustili. Niso ga smeli ubiti; on je namreč vedel za mesto, kjer leže zaklada. A razen njega živa duša ni vedela zanj. Zakladi so tukaj zakleti, tako daj čeprav jih najdeš, jih vseeno ne vidiš, a on jih je videl. Zgodilo se je večkrat, da gre po bregu ali po gozdu, a pod grmovjem in skalami se zažigajo plamenčki, plamenčki plamenčki... Taki plamenčki, kakor od žvepla. Sam sem videl. Vsi so čakali, da zmenja ljudem pokaže mesta, ali pa, da jih sam izkoplje; no on je umrl: niti sam ni nič izkopal, niti ljudem ni pokazal.«

Poljski oglednik je zažgal pipo in za trenutek razsvetlil svoje velike brke in svoje ostri, strogi in mogočni nos. Majhni kolobarji svetlobe so skočili od njegovih rok k čepici, počežali čez sedlo po konjskem hrbtu in izgini pri ušesih v grivi.

»V teh krajih je mnogo zakladov,« je rekel.

Prakrat je počasi potegnil iz pipe, se ozrl okrog sebe, ustavil pogled na razsvetajočem se vzhodu in pristavil:

»Morajo biti zakladi.«

»Seveda,« je vzdihnil starec. »Iz vsega je razvidno, da so, samo, brat, nobenega ni, da bi jih izkopal. Če ga hočeš najti in videti, moraš imeti talismane, toda ali jih je bilo mogoče od tega plešatega vraga izmolelovati? On jih je zato tudi hranil, da bi jih nihče ne dobil.«

Mladi pastir se je priplazil za dva koraka razdalje k starcu, podprl s komolci glavo in uprl vanj svoj nepremični pogled. Napeto je poslušal.

»In v pisnih je tudi napisano, da je tu mnogo zakladov,« — je nadaljeval starec. »Toda kaj naj o tem govorim... saj niti potrebe ni govoriti. Nekemu novopavlovskemu starcu-vojaku so v Ivanovski liste pokazali, a na tem lističu je celo natisnjen pravi kraj, in zraven še koliko centov zlata da je in v kakšni posodi; že zdavnaj bi po temu lističu dobili zaklad, no, kaj, ko je pa zaklad znikel; blizu ne prideš.«

»Zakaj pa, ded, blizu ne prideš?« je vprašal mladi pastir.

»Mora že biti kak vzrok, vojak tega ni omenil. Zaklet je... Talismana je treba.«

Starec je govoril vneto, kot da bi izlival pred tujcem svojo dušo. Ker ni bil navajen mnogo in hitro govoriti, je slabo izgovarjal besede, jedljal in ker je čutil pomanjkljivost svojega govora, ga je hotel olepšati z dviganjem glave, rok in suhih pleč; pri vsakem gibljaju pa se je njegova platnena srajca zbirala v gube, lezla na pleča in razkrivala zagoreli in od starosti črni hrbet. On jo je popravljaj, toda je takoj zopet lezla nazaj. Nazadnje je starec, kakor da bi izgubil zaradi neposlušne srajce vso potrpežljivost, planil kvišku in trpko spregovoril:

»Je sreča na svetu, toda kaj pomaga, ko je pa v zemljo zakopana. Na ta način bogastvo zastoni propada, brez vsakega

dobička, kakor pleve. A vendar je sreče mnogo, toliko, fant, da bi je na vse okrožje bilo zadosti, no, živa duša je ne vidil. Ljudje bodo doživeli, da jo bo gospoda izkopal, ali pa jo država vzela. Gospoda je že začela razkopavati... Muči jo zavist nad kmečko srečo! Država tudi ni neumna. V zakonu je napisano, da ako kateri kmet najde zaklad, da ga mora takoj oddati gosposki. Nu, kar se tega tiče, le čakaj — vseeno ne dočakaš! Je kvas, pa ne za vas!«

Starec se je zaničljivo zasmejal in sedel na zemljo. Poljski oglednik je pazljivo poslušal, toda po postavi in po molčanju je bilo vidno, da vse, kar je starec pravil, ni bilo zanj nič novega, da je on vse to že zdavnaj premislil in vedel veliko več od tega, kar je bilo znano starcu.

»V svojem življenju sem, priznavam, vsaj destkrat iskal srečo,« je rekel starec, in se sramežljivo počesal. »Na pravih krajih sem iskal, a gotovo sem vselej naletel na zaklet zaklad. Tudi moj oče je iskal, in brat je iskal — čisto nič nista našla in umrli sta brez sreče. Mojemu bratu Ilji, Bog mu daj večni mir in pokoj, je neki menih razodel, da je v Taganrogu, v trdnjavi, na nekem mestu pod tremi kameni zakopan zaklad in da je ta zaklad zaklet, a v onem času je živel v Matvijevem Kurganu Armenec, ki je prodajal talismane. Kupil je Ilja talisman, vzela dva fanta s seboj in šel v Taganrog. Toda, brat, komaj pridejo k onemu mestu v trdnjavi, pa stoji ravno na tistem kraju vojak s puško na rami.«

Vprašanje lužna Tirolske.

LDU Inomost, 24. septembra. (DKU) »Tiroler Zeitungskorrespondenz« prinaša vest iz Rima, da je objavljeno poročilo senatne komisije za zunanje posle, ki vsebuje odobritev saintgermanske pogodbe. Poročilo opozarja na nekatere točke posebne važnosti. Tako določa člen 311 mirovne pogodbe, da naj ima Avstrija svoboden pristop do Jadranskega morja. Komisija misli, da mora tudi Italija dobiti svoboden pristop do Bodenskega jezera. Nadalje opozarja poročilo na zakonski načrt glede aneksije in poudarja, da je bil v zbornici izpremenjen, tako da bi morala vlada upoštevati provincialne in občinske avtonomije anektiranih dežel. Komisija vztraja pri tem, da se ne izpremeni pravni in upravnotehnični red novih pokrajin.

Italijanska vlada proti D'Annunziju.

LDU Berlin, 24. septembra. (DKU) »Berliner Tageblatt« javlja iz Bazla: »Avanti« javlja, da je zahtevala italijanska vlada od poveljstva na Reki takojšnje izročitev parnika »Cagni« z natovorenim blagom vred. Pred nekaj tedni so ta parnik D'Annunzijevega legionarji zaplenili. Če reška vlada ne izroči parnika, se proglasi nad Reko blokada in druge prisilne odredbe.

Italijanski kovinarji za sporazum.

LDU Berlin, 24. septembra. (DKU) »Berliner Tageblatt« javlja iz Bazla: Katoliški »Corriere d'Italia« grozi z izstopom leve iz vladne večine, če se bo socialistična stranka še nadalje protežirala. Isti list javlja iz Rima, da pozivlje »Osservatore Romano« policijo k večji pazljivosti, ker kanijo radikalni ekstremisti napasti lateransko palačo in zasesti nekaj drugih gradov. Delavstvo razen nekoliko trdovratnežev se je izjavilo za sporazum vodij strokovnih organizacij z industrijalci. Ne tako pa industrijalci, ki zatrjujejo, da so popustili samo zato, ker jih je prisilila vlada k temu.

LDU Milan, 24. septembra. (Stefani.) Načelnstvo zveze kovinskih delavcev je s 118 prot 3 glasovom sprejelo dnevni red, po katerem se odobri znani dogovor in po katerem se odboru iznova izreka zaupanje. Dnevni red pride še na splošno glasovanje delavcev.

Splošna delovna dolžnost v Nemčiji.

LDU Berlin, 24. septembra. (DKU) V tukajšnjih političnih krogih se govori, da se peča državno ministrstvo za gospodarstvo v zvezi z vprašanjem pobiranja brezdelnosti z mislijo, kako bi se upeljala splošna dolžnost dela.

Razna poročila.

LDU Budimpešta, 24. septembra. (MKU) Danes priobčuje uradni list lastno-ročno pismo, s katerim imenuje državni upravnik Horthy na predlog ministrskega predsednika legacijskega svetnika grofa Emerika Csakyja za zunanjega ministra.

LDU Bern, 24. septembra. (Švic. brzojavna agentura) V Bazlu se je otvorilo zborovanje mednarodnega komiteja krščanskih strokovnih organizacij.

LDU London, 24. septembra. (Brezlično) Iz Vilne javljajo, da so rdeče čete po zasedbi mesta pomorile 200 Poljakov.

LDU Rotterdam, 24. septembra. (DKU) »Nieuwe Rotterdamse Courant« poroča: Mednarodni kongres strokovnih organizacij, ki bo zboroval v Londonu, da bi obravnaval o pospešitvi obnove Evrope, se

Danilo se je že. Rimska cesta je bledeča in počasi tajala, kakor sneg, gubeč svojo obliko. Nebo je postajalo mračno in kalno, ko ne razločiš, ali je čisto, ali čezinčez pokrito z oblaki, in le po jasni, svetleči se progji na vzhodu in po par ostalih zvezdah spoznaš, kako da je.

Prvi jutranji veterček je brez šuma narahlo pomajal mlečnik in rujavo steblico je lanskega plevla in zbežal ob cesti dalje.

Poljski oglednik se je vzdramil iz zamisljenosti in potresel z glavo. Z obema rokama je popravil sedlo, pritrdil stremena, in kakor da bi se ne upal sestiti na konja, se je zopet zamisljen ustavil.

»Da,« je rekel, »blizu je sicer komolec, a ugrizniti ga ne moreš... Dosti je sreče, no, uma ti manjka, da bi jo mogel najti.«

In obrnil se je z obrazom k pastirjem. Njegovo strogo lice je bilo žalostno, in zasmehljivo, kakor pri začaranem.

»Da, tako tudi umrješ, ne da videl srečo, kakšna tja je pravzaprav...« je rekel zategnjeno medtem, ko je vzdignil levo nogo k stremenu, »Kdor je mlajši, je močnejše dočaka, a za nas je že čas, da nehajmo misli nanjo.«

Pogladil si je dolge, z roso pokrite brke, sedel težko na konja in kakor da bi kaj pozabil dopovedati, je pogledal s polumežečimi očmi v daljavo. V modrikasti dalji kjer se je poslednji vidni holmec zlivaval z meglo, se ni nič gibalo.

(Dalje.)

bo bavit z vprašanjem olajšave mednarodne razdelitve živil, premoga in sirovin ter z vprašanjem socializacije industrije.

LDU Berlin, 24. septembra. (DKU) Včeraj so se v zunanje ministrstvu vršila pogajanja glede izmenjave ujetnikov in internirancev med Nemčijo in Poljsko. Pogajanja so dovedla do sporazuma.

LDU London, 24. septembra. (Brezlično) Lord Lytton je bil imenovan za državnega podtajnika za Indijo.

LDU Pariz, 24. septembra. (Brezlično) Iz Kowna javljajo, da je litvanski zunanji minister sprejel predlog poljske vlade, naj o sporu med obema državama razsodi zveza narodov.

Politične novice.

+ Kultura. Dr. Ilešič nam očita, da nimamo prav, če se bahamo s kulturo slovenskega naroda in zapostavljamo uboge Macedonce. Skoraj da ima gospod doktor prav. Če pregledamo današnjo »Domovino«, glasilo naših demokratov, najdemo n. pr. sledeče cvetke: »V eni zadnjih števil »Domoljuba«, ali bolje rečeno »Laziljuba«, razliva blagoslovljena roka svojo duševno gnojnico na one poštene ljudi, kateri nočejo več slepo slediti farovškemu izkoriščevalcu. Da zakrijejo svoje patentirane lumparije...« itd. itd. — Prepričani smo, da v macedonskih listih vlada finejši ton. Leta 1918., ob narodnem osvobojenju, se je vsa naša javnost globoko oddahnila, češ, Slovenci smo se vendarle enkrat v javnem življenju povzpeli do stopinje olikanih narodov. Zdaj pa vse kaže, da je bil to le hipni pojav in da je stopnja naše notranje duševne kulture še jako nizka. »Duševna gnojnica« bo menda še vedno ostala kvintesenca našega političnega boja. Ni čuda, da sprito tega narašča na eni strani podivjanost, na drugi pa apatija in splošna nezadovoljnost z našimi javnimi razmerami. Ali bomo z blatenjem in sramotjenjem zgradili našo državo? Ali je strankarski boj pri nas postal res cilj sam zase, blagor skupnosti pa le demagoška fraza? Če je tako, bolje da vsi skupaj likvidiramo.

+ Podtikati osebam in strankam to, česar v resnici ne mislijo, se ne spodobi za lojalnega politika, še manj pa za profesorja filozofije, četudi se piše dr. Ilešič. V »Jutru« ta gospod zopet preresetuje SLS, češ, da je njena avtonomistična politika državi nevarna, da tisti ki avtonomijo prekrivajo naglašajo, ima zavratne tendence, da spada naša stranka med ubijalce Jugoslavije. To bi moglo človeka jako razburiti, ako bi prečenjeval dr. Ilešiča in njegove politične eksproptte. Mesto da nas uči, da se »v zgodovini narodov menja notranji podrobni razvoj, analiza, z vnanjo širitvijo, sintezo«, in da je »Jugoslavija zdaj stopila na stopnjo sinteze«, vsled česar da je zahteva po avtonomiji (analizi) za državo pogubna, naj bi nam člankar povedal čisto konkretno, zoper kakšno avtonomijo se on pravzaprav bori. Čeprav namreč v filozofiji daleč stojimo za g. Ilešičem, se spominjamo, da se mora v vsaki diskusiji najprej strogo razjasniti »status questionis«. Ali dr. Ilešič nam enostavno podtika tak pojem avtonomije, kakor je nismo nikdar zagovarjali, češ, da zahtevamo popolno plemensko ločitev v smislu razrušenja narodnega in državnega edinstva. Ker ne moremo misliti, da cenjeni profesor vedoma podtika neresnico, mu radi pojasnimo, kako si mi avtonomijo mislimo. Avtonomija je politični modus, kako na eni strani varovati državno edinstvo, na drugi pa preprečiti, da ne bi centralna zakonodaja bila v kvar zgodovinsko nastalim kulturnim in gospodarskim posebnostim posameznih pokrajin in njihovega prebivalstva. Da se n. pr. verskošolske zadeve bosanskih muslimanov ne dajo upravljati tako kot pravoslavne, bo g. Ilešič vendar razumel; ravnotako, da so v Prizrenu navajeni na drug upravni sistem kakor v Kranjski Gori. V Nemčiji je bilo 22 parlamentov poleg berlinskega Reichstaga in vendar je bila ta država močna in enotna. Prav pravi »Naprej«, komentirajoč Ilešičevo odo o centralizmu: »Čudni so nazori, ki jih razvija gospod doktor! Za razvoj je treba centralizma? To ni resnica. Za razvoj je treba skupnega dela, skupnega cilja in medsebojnega podpiranja, torej takega odnosa, v katerem je mogoče sporedno delo, ne pa diktat, izpodbijanje, ne pa eksploatacija moralna, materialna, duševna, in to ni centralizem, marveč je sporazum, ki sloni na dejanskih razmerah in tudi na izkušnjah.« — Tudi »Jugoslavija« odklanja dr. Ilešičev centralistični idealizem na jako satiričen način. Mi seveda nismo tako zlobni, ker vemo, da so filozofi po svoji naravi idealisti.

+ Srbi proti novim davkom. V seji finančnega odbora v Belgradu so poslanci iz Srbije naglašali, da narod nikakor ne more zmagati takih davkov, kakor jih nalaga novi finančni zakon. — Finančno politiko g. Stojanovića obsoja tudi srbsko ljudstvo. En razlog več, da naše ljudstvo nastopi proti vladi, ki je ta finančni zakon potrdila in potem absolutistične kabinete ne postave uveljavila. Pod to vlado trpi tudi srbski narod, ki bo pri volitvah goto-

vo pokazal, da je ravno tako kakor slovenski in hrvatski sit dosedanje belgrajske politike, ki stoji v znamenju bančne oligarhije.

+ Italijanska nestrpnost. Poročajo nam, da so italijanske oblasti aretirale nedavno došlega jugoslovanskega dobrovoljca iz Rusije, g. Gliha, na Uenci pri Rakeku, na Proseku pa dobrovoljca iz Rusije, g. Faganelli. Oba sta nam znana kot popolnoma mirna človeka, ki nista niti med vojsko niti v Rusiji zakrivila kaj, kar bi opravičevalo njihov arest. Prosimo našo delegacijo pri mirovnih pogajanjih, da se odločno zavzame sploh za vse žrtve fašistovskega fanatizma ali pa naj naša vlada izvaja primerne represalije proti Italijanom, ki bivajo v naši državi!

+ Čehoslovaki in mi. Praški listi so poročali, da je češkoslovaško ministrstvo za notranje reči najelo posojilo, da bo dobavilo živila v korist revnejšemu prebivalstvu. Pri tej akciji se bo posebno oziralo na uradništvo in delavstvo. Diference v cenah bo plačevala vlada, deficit za zasebne nastavitve bodo morali pokrivati podjetniki. Pri nas pa obstoja vse socialno delo v Belgradu v tem, da navijajo davčni vijak. Nove davke, te znajo v Belgradu dekretirati, drugih virov v pokritje potrebščin pa ultracentralisti ne znajo poiskati.

+ Novi rumunski poslanik v Belgradu. G. Teodor Emandi, novi rumunski poslanik na našem dvoru, je dospel v Belgrad in ga je takoj sprejel naš minister za zunanje stvari dr. Trumbić. G. Langa Rascano, dosednji rumunski poslanik na našem dvoru, je z ladjo odpotoval v Bukarešto, od koder bo šel na svoje novo mesto v Sofiji.

Dnevne novice.

— Bogoslovci ljubljanskega semenišča naj pridejo v semenišče v petek, dne 8. oktobra, dopoldne. Vpisovanje na vsučilišču traja od 1. do 9. oktobra. Predavanja na teološki fakulteti se začno v ponedeljek, 11. oktobra, ob 8. uri.

— Študijsko leto 1920/21 se prične na tehniški fakulteti začetkom oktobra in sicer II. in III. letnik v polnem obsegu izvzemši strojno-elektriški oddelek. Za I. letnik se bodo vršila predavanja zaradi pomanjkanja prostorov početkom le v skrcenem obsegu, v popolnem obsegu pa počenčiči s 1. januarjem, to bo po otvoritvi lastnega poslopja tehniške fakultete.

— Fakultetni svet tehniške fakultete obžaluje, da v študijskem letu 1920/21 ne more otvoriti III. letnika na strojno-elektrotehniškem oddelku radi pomanjkanja kvalificiranih učnih moči za glavne strokovne predmete.

— I. pokrajinska slikarska razstava. V nedeljo 26. t. m. se bo otvorila ob 10. uri dopoldne in to ob vsakem vremenu v Windischerjevem salonu v Novem mestu I. pokrajinska slikarska razstava pod patronatom R. Jakopiča. Pri tej priliki se vabijo k otvoritvi predvsem naši umetniki, ki bodo imeli popoldne istega dne na gradu Kamen ob 3. uri muzikaličen popoldan, kakor tudi širše občinstvo, kateremu bo nudil običajni tedenski literarni večer, ki se bo vršil točno ob 8. uri zvečer v prtilični dvorani Narodnega doma, vsestranski užitek. Razstava ostane odprta od 26. t. m. do vštete 11. oktobra in sicer vsak dan od 10. do 12. ure dopoldne in popoldne od 2. do 6. ure, na kar se opozarja občinstvo iz okolice Novega mesta kakor tudi ostalih dolenskih krajev.

— Desetletja že divja bratomoren boj v naši domovini. Kdo ga je povzročil? Vse izveste iz knjižice: »Zločin nad domovino«, ki se naroča pri »Katoliški Ligi« (pisarna »Dobrodelnosti«). Izvod stane 4 K; več izvodov skupaj po 3 K 50 vin.

— Razpis službe. Katoliško Tiskovno Društvo v Ljubljani razpisuje službo književnega tajnika. Rok za vlaganje vlog do 1. novembra t. l. Delokrog in plača se določita po osebnem dogovoru. Vloge naj se pošljejo na predsedstvo K. T. D. v Ljubljani. — Odbor K. T. D.

— Iz Tržiča. Državna pošta se s prvim oktobrom podeželi. Razpisano je bilo mesto poštarja I. razreda. Več časa se je govorilo o tem nazadovanju. Trško županstvo, oziroma občinski odbor, je storil vse potrebne korake, da to prepreči. Pismene prošnje, posebno odposlanstvo trga je interveniralo v tej zadevi. Obljubovalo se je na merodajnih mestih toliko časa, da je čez noč postala iz državne razredna. Občinski odbor je izrekel v eni zadnjih sej svoje obžalovanje nad izvršenim dejstvom. Če je imela pošta zadnji čas manj prometa, so temu krive sedanje žalostne razmere, osobito zaprtja mej, vsled katere največ trpi ravno naš obrtni in trgovski stan. Pri nas tako razvita čevljarska obrt stoka v smrtnih bolečinah že več mesecev. Merodajni krogi vedo za te žalostne razmere, a namesto da se poskrbi za primeren znižanje cen usnja, se je naprtilo čevljarskim mojstrom toliko davkov, da jih pri najboljši volji ne morejo plačati. Da raste nezadovoljnost na vseh koncih vsled takih razmer, je umevno.

— Letošnji pridelek pšenice. Po uradnih podatkih, ki jih je zbralo ministrstvo za finance, znaša letošnji pridelek pšenice 120.000 vagonov, ovsja 100.000 vagonov. Pričakovati je, da bo letošnji pridelek koroze zelo dober.

— Naše poslanstvo v Budimpešti. Naš poslanik v Budimpešti Milan Milojević je včeraj izročil madžarskemu ministru za zunanje stvari svoja poverljiva pisma.

— Naše mornarištvo. Zveza jugoslovanskih mornarjev v Bakru je poslala ministrskemu predsedniku dr. Vesniću in ministru za zunanje stvari dr. Trumbiću vlogo, v kateri se pritožuje radi razdelitve neprijateljske tonaže. Tako n. pr. velika parobrodna družba »Adria« ni dodeljena naši državi, vsled česar ni ogrožen le obstanek več tisoč družin mornarjev, temveč tudi naš uvoz in izvoz po morju.

— Izgon tujcev iz Zagreba. Zagrebški listi poročajo, da te dni izide nova naredba za mesto Zagreb glede izгона tujcev. Po tej naredbi naj bi se izgnale iz Zagreba vse osebe, ki se bavijo z zakonito trgovino, tihotapstvom in ki sploh živijo nemoralno življenje ne glede na to, kako dolgo že stanujejo v Zagrebu.

— Nevarnost kuge. Primeri kuge na Reki so izvali strogo pozornost ter sta radi tega odpotovala v Bakar zdravstveni načelnik in en bakteriolog, da ukreneta vse potrebne korake v svrhu obvarovanja naših krajev pred pogubno kugo.

— Društvo »Gospodstveni Zvon« opozarja, da je vse spise, dopise in poštne pošiljke in prispevke pošiljati na društvenega tajnika dr. Val. Rožiča, Ljubljana, Metelkova ulica 5. Tajnik dr. Rožič je strankam na razpolago vsako popoldne. Tudi knjižica: »Plebsciit v koroški Sloveniji« se lahko pri tajniku naroča. — Društvo »Gospodstveni Zvon« prosi nadalje, da vse stranke takoj nemudoma naznanijo one osebe društva, ki imajo glasovalno pravico v coni A in B. — Pri društvu naj se zglašijo tudi koroška rojakinja služkinja štetanja Haller, doma iz Zrelca, da dobi potrebna navodila za glasovanje. Društvo prosi sploh vse stranke, pri katerih služijo Korošci ozir. Korošice, da jih prijavijo takoj društvu.

— Minister za agrarno reformo na dopustu. Minister za agrarno reformo dr. Krizman je odpotoval na dopust. V času njegovega dopusta ga bo zastopal minister za socialno politiko dr. Kukovec.

— Kuga na Reki. Po ugotovljenju kuge so bili trije bolniki takoj preneseni v bolnico za kužne bolezni na Pehlinu. Dvajset oseb, ki so bile z njimi v dotiki, so takoj izolirali ter se nahajajo sedaj neprestano pod strogim zdravniškim nadzorstvom. Od ponedeljka na torek je obolela na znakih kuge še ena oseba, vendar pa še ni popolnoma ugotovljeno, ali je res obolela na kugi. V soboto zvečer je umrl stotnik Grossi. Mestne zdravstvene oblasti nastopajo z vso strogostjo, da bi preprečile nadaljnje širjenje opasne epidemije. Posledica tega je, da se mesto še nikdar ni nahajalo v takem stanju, kar se tiče čistosti, kakor ravno sedaj. Leto dni, odkar je došel D'Annunzio, se javni higijeni ni posvečala nobena skrb. Jeminatorij za sežiganje smeti že par mesecev ne obratuje. D'Annunzio je namesto, da bi skrbel za čistost mesta, znal prirejati samo svečanosti, proslave in ples, medtem ko so se smeti na raznih mestih kakor n. pr. pri izseljeniškem domu in tobačni tovarni kupčile. Sedaj, ko se je pojavila kuga, opaža vse za mesto škodljivo gospodarstvo.

— Pretepi na Reki. V nedeljo zvečer je došlo med mestno policijo in D'Annunzijeveimi ardit do spopada v neki gostilni na Pehlinu. Dva mestna policista in štirje ardit so bili ranjeni. Izmed arditov sta dva težko ranjena.

— Judovsko vseučilišče v Budimpešti. Ker gleda ogrska vlada judom na prste, nameravajo ti ustanoviti v Budimpešti samostojno judovsko vseučilišče.

— Protijudovski pokret na Ogrskem. V ogrskem parlamentu je staval posl. Boldoviny interpelacijo v kateri je zahteval, naj se ostriže pravice judom. Ogrska vlada je odredila, da se mora omejiti pri sprejemu v šole število judovskih učencev. Pri sprejemnih izkušnjah v srednje šole v Budimpešti so odklonili 90 odstotkov judovskih kompetentov.

— Raj na zemlji obetajo novodobni preroki s svojimi novimi nauki. Kako pa bi bilo v resnici popisuje najbolje »Obljubljena dežela Socialija«, brošura, ki jo je izdala »Katoliška Liga«. Cena izvodu 2 K; več izvodov skupaj po 1 K 50 vin.

— Slovensko Planinsko društvo naznanja slavnemu občinstvu, da se zapre Aljažev Dom v Vratih šele 4. oktobra t. l. in ne 1. oktobra, kakor se je v zadnji notici pomotoma poročalo.

— Davek na poslovni promet. Finančni minister Jugoslavije ceni celokupni promet, ki bo predmet tega davka, na 50 milijard dinarjev na leto in dohodek iz tega davka na 500 milijonov dinarjev.

— Kandidat na ministra za konstituantno. »Novosti« poročajo iz Belgrada, da bo minister za konstituantno kandidiral pri volitvah v konstituantno le tedaj, ako bodo

pogajanja z Italijo končana mesec pred volitvami.

— Vprašanje na delegacijo financ. Zadnjega septembra preneha vrednost starih znamk v naši državi. Zupni uradi imajo mnogo znamk. Kam z njimi? Poštni uradi jih ne marajo sprejemati. Ali naj cerkve vse izgube? Prosim delegacijo financ, da nam javi, kam naj oddamo oziroma kje izmenjamo stare znamke.

Štalarske novice.

š Gospodinska šola »Mladike« v Ptuj. Ker nekatere gojenke zaradi prometnih težkoč še niso prišle, zato se začne teoretski pouk šele 4. oktobra t. l. Do 3. oktobra se izjemoma še sprejemajo gojenke, ki so dovršile 16. leto. Gojenke, ki pridejo pred 4. oktobrom, so zaposlene s praktičnim gospodinskim delom. — Vodstvo Mladike.

š Zasebni učni zavod v Mariboru je vsled naredbе poverjenstva za uk in bogocastje v Ljubljani z tvorjen.

Ljubljanske novice.

Ij Umrla je včeraj popoldne v deželni bolnici po kratki mučni bolezni gospa Antonija Armič, vdova trgovskega potnika. Zapušča pet otrok. Naj v miru počiva!

Ij Hišnim gospodarjem! V torek, dne 28. t. m. poseti Ljubljano čez 1300 šolskih otrok iz tužne Koroške v spremstvu učiteljev in staršev (okoli 300 odraslih). Plebiscit je pred durmi. Vtis, ki ga bo napravila na nje naša slovenska stolica, je važen, in slika, katero jim bo ta dan nudila Ljubljana, ostane neizbrisna v njih spominu. Pozivljamo zato vse hišne posestnike, naj obesimo svoje zastave raz hiše, posebno veliko naj jih vihra po Dunajski cesti in Kongresnem trgu.

Ij Občinstvo se opozarja na prihod koroške šolske mladine in njih spremstva v torek, dne 28. t. m. Natančen spored sprejema se objavi v časopisih.

Ij Visokošolci! Gospodje visokošolci se prosijo, da določijo enega gospoda, ki bi raz balkon univerze izrekel koroški mladini in njih učitelstvu kratek pozdrav. — Odbor za sprejem koroške dece.

Ij Apel na trgovce! Odbor za sprejem koroške dece bi rad obdaroval najrevnejše koroške otroke z obuvami, oblačili, nogovnicami itd. Če pomislimo, da Nemška Avstrija kar obispa ljudstvo v coni B z darovi, človeka kar srce boli, da se pri nas tako malo stori v tem oziru. Obračamo se tem potom na gospode lastnike trgovin, naj vsak po svojem premoženjskem stališču daruje nekaj, kar otrok lahko rabi in potrebuje. Koliko med njimi je takih, ki so si morebiti izposodili obleko, da so deželni veselja svojih premožnejših tovarišev in tovarišic, da so lahko z njimi prihiteli v Ljubljano. Kako bomo sami veseli, ko bomo videli zvečer otročije veselih lic odhajati vsakega s svojo culico pod pazduho in bodo doma svojim nemčurkim tovarišem razkazovali in pravili, kje da so to dobili. Trgovci! Ljubljanci in Primorci tekmuje med seboj! Darovi naj se pošiljajo gospej dr. Debelakovi v Kresijo (poštna direkcija) do ponedeljka dopoldne. Darove bomo objavili v časopisih.

Ij Gospodinski tečaj na liceju prične s 1. oktobrom, ako se zgodi zadostno število gojenk do 28. t. m.

Ij Gojenke licejske ljudske šole se zberó v ponedeljek, 28. t. m., točno ob 10. uri dopoldne na vrtu Mladike, odkoder gredo na prostor, ki jim je določen za sprejem koroške mladine.

Ij Prošnja na ljubljansko občinstvo. Obračam se na vsakega, ki bi mi mogel ustreči, z uljudno prošnjo, da mi nudi stanovanje (dve opravljeni sobi), ker bi sicer ne mogel pravočasno započeti z napovedanimi predavanji na univerzi. — Dr. Iv. Žolger, Maribor, Vrazova ul. 5.

Ij Št. Jakobsko prosvetno društvo priredi v nedeljo ob 6. uri zvečer v svoji dvorani zanimivo predavanje. Vabimo k množestvilni udeležbi.

(k) Ij Produktivna zadruga čevljarjev za Slovenijo naznanja svojim članom prodajo usnja v ponedeljek, dne 27. sept. ob 8. uri popoldne, Hrenova ulica 4.

(k) Ij Unionsko klet je prevzela občezna gospa Julija Albert, bivša restavratka pri »Lipi«.

Ij Izgred pred Narodnim domom. Ob pol 2. uri ponoči se je pred Narodnim domom prepirala družba štirih veseljakov, ker se je neki Milotin D. iz družbe mesarja Pavla Prepeluha šalil, da bi bilo dobro, če bi jih namočili z vodo. Močnega Prepeluha, ki je že s konjem svoj čas prijezdil v kavarno je to tako razjezilo, da je vrgl gospoda D. na tla in se je ta precej poškodoval.

Ij Žalostna slička naših dni. Gostilničar Franc Aman s Sela je te dni šel na nji vo, na kateri so otroci kradli krompir. Aman je pričel otroke razganjati z bičem. Ta prizor je videl vlakovodja Jernej Čadež, kateremu so se otroci smilili; piskočil je zato k Amanu, zagrabil za bič in mu rekel: »Ti ne boš tujih otrok pretepaval.« Med ruvanjem je vrgl Čadež Amana dvakrat na tla. Amanu je prišel na pomoč na proš-

njo Amanove žene podnarednik Fraac Meh, ki je Čadeža ločil od Amana. Da: strašna draginja povzročila, da hodijo otroci kradli nekaj tako ceneni krompir!

Ij Varnost v Ljubljani. Janez Žirovnik, Janez Krašovec, Jožef Vedernik in Ambrož Brumen so v neki noči napadli kolarja Antona Perdina in Pavla Pohlevna in ju brez vzroka pretepli. Nesramno so tudi nahrulili policijo: »Kaj policija, mi smo bili v šicengrabnu in se ne bojimo ne orožja in ne h... in tolkli ob tla z nogami.

Ij Ubožen urarski vajenec je v soboto dne 18. t. m. na potu iz delavnice Hranilnična ulica do Ilirske ulice izgubil 8000 K vreden zlat prstan, vsled česar njegovi revni starši utrpeli ogromno škodo, ker si bodo odškodnino za prstan morali pritr-gati od ust. Pošten najditelj naj blagovoli ta prstan oddati pri policijskem ravnatelstvu ali pa pri Ludoviku Zajcu, Hranilnična ulica št. 6 proti primerni nagradi.

Ij Kolo ukradeno. Včeraj zjutraj je šel g. Joško Sever po opravljenju k okrožni komandi. Pred hišo je izročil svoje kolo nekemu srbskemu vojaku s prošnjo, naj pazi nanj. Ko se je g. Sever čez par minut vrnil, ni našel ne kolesa ne vojaka. Kolo je vredno 2500 kron, črno pleskano, trdke Puch. Kdor bi kaj izvedel, naj blagovoli naznaniti policiji; dobi 500 kron nagrade.

Ij Hitro prijeti tat. France Drolc z Goriskega je 23. t. m. vlomil skozi podstrešna vrata pri Katarini Urbanc v Mostah, kjer je ukradel nekaj cigaretnega tobaka in pol hleba kruha, od tam je pa odšel v stanovanjsko sobo, v kateri ga je prenetil domači sin Valentin Urbanc. Drolc je pred Valentinom zbežal v podstrežje, kjer se je skril v seno, toda Valentin ga je našel in stavil na odgovor. Drolc je priznal tatvino, nato je pa zbežal proti Ljubljani, jo pregazil in se skril v šupi Jakoba Trčka v Zg. Hrušici. Urbanc je Drolca zasledoval s kolesom in obvestil o zadnji orožnici v Štepanji vasi, kateri so Drolca hitro izsledili in aretirali. Drolc je orožnikom povedal, da je prišel iz zasedenega ozemlja v Moste h Karpetovi, pri kateri je služil od 13. do 18. septembra. Zanimivo je, da sta bila v tem času Karpetovi v noči na 15. t. m. dva konja vredna 16.000 kron, odvedena iz hleva Katarine Urbanc, katera je po večurnem iskanju dobil Valentin Urbanc blizu Ljubljane in se sumi, da je konja ukradel najbrže Drolc z namenom, da bi ju iztihilatil v zasedeno ozemlje.

Ij Lahkomišljeni čin priletnega moža. Gospod pleskarski mojster Josip Stare je izvrševal pred Malim Smarnom v hiši, v kateri stanuje mizarski mojster Anton Schmidt, svoja dela. Gosp. Stare je spravil barvo v zaklenjeno podstrežje. Na praznik se je moral podstrežje odkleniti na zahtevo Schmidtove žene, češ, barva smrdi. Ko je drugo jutro prišel g. Stare zopet na delo, je zapazil, da je bilo več kil barve ukradeno. »Veste, gospod sodnik,« je povedal Stare sodniku, »barva stane zdaj kilo 30, firme pa 80 kron. Ženo gospoda Schmidta sem vprašal, če ve kaj za barvo. Huda je bila. Ko je prišel mož domov, je kričal nad menoj in je šel po stražnika, češ, da naj se preišče stanovanje, ker sem ga osumil, da je barvo ukradel. V stanovanju ni bilo barve, zato sem stražniku rekel: Preiščimo še Schmidtovo delavnico. Mož se je pričel tresti, ko je to slišal, in res smo našli v njegovi delavnici 1½ kg barve.« Schmidt je iz Gradca doma, toda slovensko ne zna in se je nemško zagovarjal in povedal, da ga je moral pač »der Teufel« zmotiti, ker je barvo ukradel. »Es ist nix dabei für so a pisl Forb, ich steh' jo net schlecht, bin 62 Jahr' alt und wurde noch nie bestroft.« Sodnik je obsodil miz. mojstra v 48 ur zapora.

Narodno gledališče.

Drama:

Sobota, 25. sept.: »Pygmalion«. Izv. Nedelja, 26. sept.: »Hasanaginica«. Izven.

Ponedeljek, 27. sept.: »Anfisa«. B.

Opera:

Sobota, dne 25. septembra: »Gluma-či«. E.

Nedelja, dne 26. septembra: »Trubadur«. Izven.

Ponedeljek, 27. sept.: Zaprt.

Najnovejša poročila.

Radikalna stranka za Protičev načrt avtonomij.

LDU Belgrad, 24. septembra. Včeraj je imel odbor radikalne stranke sejo, na kateri je razpravljalo o programu stranke in o podlagi za volitve. Dosegel se je sporazum, da se kot podlaga za novo ustavo more sprejeti Protičev načrt z izpremembo, da naj jugoslovensko ozemlje predstavlja edinstveno državo. Glede na agrarno reformo je zavzel odbor stališče, da se naj zemlja razdeli med kmete ter plača odškodnina veleposestnikom. Kdor dobi zemljo, jo mora obdelovati ter je ne more prodati deset let. Radikalci pojdejo v volilni boj s programom za rešitev delavskih in drugih socialnih vprašani.

Nova vladna kriza?

LDU Zagreb, 24. septembra. »Novosti« poročajo iz Belgrada, da zavzema spor med dr. Vesničem, dr. Markovičem in vladno na eni strani ter Stojanom Protičem na drugi strani čimdalje večji razmah. Ognjišče je radikalni klub, kjer uspeva osebnost vpliv Protiča in njegova agitacija v časopisu. Protič je včeraj napadel ponovno predlog o ukaznem zakonu kot protipostaven. Jutrišnja konferenca radikalcev bo odločila, v koliko ima Protič prav. V političnih krogih sodijo, da je kriza neizogibna. Medtem se množe znaki, da so radikalci v Bosni in Vojvodini nasprotni Protičevemu načrtu ustave. Temu načrtu je nasproten tudi Nikola Pašić sam, ki je centralist in ne dopušča nobene avtonomije.

Novi predsednik francoske republike.

LDU Versailles, 25. sept. (Havas.) Po končani seji narodne skupščine se je podal predsednik senata Leon Bourgeois z justičnim ministrom L'Hopiteaumont, predsednikom poslanske zbornice Peretom ter nekoliko senatorji in poslanci v salon predsednika narodne skupščine. Bourgeois je čestital novemu predsedniku republike. Justični minister je nato izročil Millerandu listino, s katero se Millerand imenuje za predsednika republike ter mu v imenu vlade iskreno čestital. Millerand je odgovoril v dolgem govoru, v katerem je med drugim izjavil: Zmagovita Francija mora vstati nova in prerajena iz svojih razvalin, ojačati mora svoje vezi in se vzpostaviti. Da to doseže, mora zahtevati, da se kar najpopolneje izvedejo vse dolžnosti do nje, kar jih zahteva versailleska mirovna pogodba. V državnem življenju Francije je nastopila čisto nova perioda. Francoska demokracija bo v sporazumu z zavezniki delovala na to, da si ohrani svojo eksistenco v bodoče in da skrbi za svoj nadaljnji razvoj. Predsednik francoske ljudovlade ima nalogo, da v sporazumu z ministri in s predsednikom zbornice nadaljuje zunanjo politiko Francije, ki mora biti vredna naših zmag in naših padlih. — Predsednikov govor je bil sprejet z dolgotrajnim, burnim odobravanjem. Nato so se predstavili predsedniku parlamentarni poročevalci, nakar je odšel Millerand v Elysee, kjer mu je pravosodni minister izročil pismo, v katerem naznanja demisijsko celokupnega kabineta. Millerand je obiskal tudi predsednika zbornice in predsednika senata ter sprejel voditelje raznih parlamentarnih skupin, katerim je izjavil, da želi ostati s člani parlamenta v najtesnejši zvezi v svrhu nadaljevanja započete parlamentarne dela.

LDU Pariz, 24. septembra. (Wolff.) »Radical« javlja, da bo Millerandov naslednik v ministrskem predsedništvu in v zunanjem ministrstvu Briand. Skoro vsi ministri dosedanjega kabineta ostanejo v vladi.

LDU Pariz, 24. septembra. (Havas.) »Petit Journal« javlja, da so odpeljali prejšnjega predsednika republike Deschanel v zdravilišče v Malmaison, ker se je izkazalo, da bi skoro govtovo podlegel napotom avtomobilske vožnje na Bretonsko.

LDU Pariz, 24. septembra. (Havas.) Loygues je bil imenovan za ministrskega predsednika in za ministra zunanjih poslov. Ministri Millerandovega kabineta obdrže svoje portfelje.

Wrangel začel ofenzivo proti boljševikom.

LDU Berlin, 24. septembra. (DKU) Listi javljajo iz Helsingforsa: Na Poljskem sta se sedaj organizirala dva ruska bela armadna zbora. Čete dobivajo direktive od poljskega komiteja v Varšavi. Te bele čete se udeležijo ofenzive Wranglove armade, ki se prične v kratkem.

LDU Carigrad, 24. septembra. (Havas) Frontna poročila generala Wrangla z dne 19. in 20. t. m. javljajo, da so čete, ki operirajo v južni Rusiji, v bližini Aleksandrovsk zajele eno rdečo divizijo in eno brigado. Prva je kapitulirala, od druge pa so ujeli dva popolna konjeniška polka. Naslednji dan se je ofenziva nadaljevala. Število ujetnikov je preseglo 8000 mož.

LDU London, 24. septembra. (Brez-žično) Iz Carigrada javljajo, da je general Wrangel zavzel Aleksandrovsk.

LDU Moskva, 24. septembra. (Brez-žično.) Vojno poročilo od 23. t. m.: Po srditem boju so naše čete izpraznile mesto Aleksandrovsk in zasedle postojanke na desnem bregu Dnepra.

LDU Pariz, 24. sept. (Brezžično.) General Wrangel javlja, da je zadnje dni ujel 10.000 boljševikov.

Borza.

LDU Zagreb, 24. septembra. Devize: Berlin 197 — 200 Italija 510 — 518, London 410 — 415, Newyork 113 — 115, Pariz 770 — 790, Praga 165 — 166, Dunaj 38.50 — 39. Valute: dolarji 112 — 113.50, avstr. krone 40.60 do 42, carski rublji 125 do 128, francoski franki 780, napoleonori 410 — 415, nemške marke 195 — 197. ro-

munski leji 220 — 224, italijanske lire 500 do 502, angleški funt 402, češkoslovaške krone 170.

Orlovski vestnik.

V nedeljo v Višnjo goro! Zjutraj odhajamo ob 8. uri z dolenskega kolodvo-ra. Preskrbite si legitimacije za polovično vožnjo. Zvečer ob 9. smo zopet v Ljubljani. V Višnjo goro pridejo odseki iz novomeške, žužemberske in ribniške doline. Ker je to naša zadnja prireditev v letošnjem letu, se je udeležimo polnoštevilno!

Dolenska se prebujá v orlovstvu! Jutri, v nedeljo, 26. septembra 1920, se vršita dva orlovska tabora, in sicer v Višnji gori in v Leskovcu pri Krškem. V krajih, kjer pred leti ni bilo nobene naše prosvetne organizacije, so nastali številni orlovski odseki. Tabora naj bodeta manifestacija dela in orlovske zavesti. Prijatelje krščanske mladinske organizacije vabimo k posetu. Vozne cene so polovične, izkaznice izdaja Orlovska zveza, Jugoslov. tiskarna (III. nadstr.).

Vestnik S. K. S. Z.

* Šentpetersko prosvetno društvo prične s oktobrom z rednim društvenim delovanjem. Odbor je že izdelal podroben načrt: v ponedeljek, 4. oktobra, prvi redni mesečni sestanek, na katerem govori gosp. kaplan Hafner »O potovanju na Francosko«, v nedeljo, 17. oktobra, uprizori društveni dramatični odsek v Ljudskem domu pod vodstvom g. D. Mašica Muhačev »Stari in mladi«; v nedeljo, 14. novembra, priredimo Martinov večer v društvenih prostorih; januarja 1921 burko »Veleturiste v Ljudskem domu. Poleg teh skupnih društvenih prireditev ima novembra Orel svoj orlovski večer v Ljudskem domu in Miklavžev večer v Unionu, Orlica pa pričetkom januarja telovadno akademijo. Prijatelje krščanske prosvete šentpeterske färe vabimo, da se udeležujejo polnoštevilno društvenega življenja.

Prosveta.

pr Za narodov blagor. Komedija v štiri-rih dejanjih. Spisal Ivan Cankar. Režiser O. Šest. Ozeke obseg naše dramske književnosti najbolj čutimo tedaj, kadar nam je treba pokazati delo za posebno priliko. V sestavo razporeda spada, da je delo za otvoritev sezone vsaj v nekem oziru programatično — pa čutimo, da takih del ni in da ostane med vsemi in nad vsemi še edini I. Cankar. Cankar je dal svojim delom tako živ pečat, da bo ostal pri nas tisti, h kateremu se bomo zatekli, če se bomo hoteli med sabo pogovoriti ali kadar bomo hoteli nastavitvi preteklosti zrcalo. Že čutimo, da postaja v vsem svojem bistvu klasičen. Tam, kjer je Cankar najbolj slovenski, tam je literarno intimen, samo nam pojmljiv. Ta intimnost je sicer v komediji »Za narodov blagor« konkretizirana z neke vrste preprostostjo, z več ali manj neduhovitimi, mogoče celo trivialno naivnimi sredstvi. To je obrat v umetnosti, ki naj ne zabava, temveč kljubuje, draži, drži življenju vzboklo zrcalo, meče brezobzirno luč v razmere, ki jih je dozdaj varovala družabna pobarvanost. Sila razposajenega optimizma je najkrepkejša oznaka tega dela. Iz resne drame o rajnem Golobu in celega prvega dejanja, iz katerega očitno gleda lisen, se pisatelj osamosvoji, krene v veselo komedijo in se poigrava z vsemi osebam tako, da dejanje v vsej hudomušnosti bolj niha kakor se razvija. Preko gesel Cankar topot še ne gre in ne moremo si biti na jasnem, koliko moči ali slabosti živi v Grudnovki sami — le ščuka je že dozorel; hlapec se prebudi, tam kjer je hlapčevanja preveč in ni ga mogoče več ukloniti. Sicer pa je cel predmet komedije vobči in ne specifično domač, čeprav je pisan z žolčem in bičem. Delo je programatično danes bolj za Cankarja kot za nas in večji užitek literarnemu zgodovinarju kot slav-nostni moment. Delo na več mestih ne učinkuje, posebno tam, kjer ga je treba še miselno razplesti, kar je za komedijo brez dvoma hiba, pa tudi ponavljanje gesel je prepogosto. Sicer je pa delo po svojem jeziku med vsemi Cankarjevimi dramami odru najbližje; slog mu še ni toliko zašel v tisto ritmično strugo, kakor pozneje.

Predstava premiere 16. t. m. je bila velika neskladnost, brez pravega učinka; tekorn repriz pa so se posamezni igralci toliko ubrali, da moremo predstaviti 23. t. m. reči, da je bila posrečena, dasi ne moremo trditi, da bi bili igri prišli do dna. Figure kot Grozd in Gruden so dovolj prozorne, zato jih ni težko podati, težje je z Grudnovko in ne moremo trditi, da bi jo bila ga. Pregarčeva podala prav. Sicer nas pa v resnici zanima predvsem ščuka; g. Gregorin ga je iztisnil popolnoma v prep-lajoče prste in tresoče noge, znotraj je bilo tega moža premalo in zato ni zadovoljil; med premiero in reprizo pa je storil vendar korak naprej. G. Gaberščik kot Gornik je proti koncu nekaterekrat pal iz celote, nasproti pa je g. Peček dovolj resnično zadel mladostno vihravost jurista Frana. Druge moške vloge, podane z lah-no črto karikature v igri in maski, so bile v okviru igre. Fr. Koblar.

pr »Dom in Svet« je izšel. To je bil vedno dogodek, in bi moral biti tudi vselej dogodek na našem književnem polju. Mislim, da ne pretiravam, če rečem, da je današnja (7. in 8.) števec, med vsemi letošnjimi številkami, če izvajamo Cankarjevo, najzanimivejša in najlepša. Dr. Izidor Cankar nadaljuje v nji svojo globoko zasnovano študijo o slikanju ljubljanske stolnice; spis pojasnjuje več lepo izdelanih slik. Franc Bevk odkriva v odlomkih »Rože skrivnostne« v tihih verzih nekatere globine ženske duše; dal ji je besedo, ona govori. — Po »Kasiji« nam podaja Stanko Majcen novo igro, ki jo nazivlje »sanjsko«, namreč »Dedič nebeskega kraljstva«. — Dr. Pregelj pa nadaljuje svojo povest »Plebanus Joannes«, ki je od poglavja do poglavja zanimivejša; isto lahko trdimo tudi o »Treh gracijah«, ki jih je spisal Narte Velikonja. Jaklič nadaljuje svojo »Nevesto s Korinje«. Dr. Vojeslav Molé priobčuje »Pismo z Oceana«, dr. Jos. Debevc pa nadaljuje prevod Dantejeve »Divine Komedije«. — Med ocenami omenimo Majcenovo oceno o »V zarje Vidove« in Kogojevo končno besedo o kritiki, ki je trpka in resnična.

pr Najnovejša izvanredna izdavanja Matice Hrvatske. Shakespeare, Julije Cezar, preveo dr. M. Bogdanović. Članska cijena 13 K, knjižarska cijena 16 K. Euripidove drame II. knjiga, preveo K. Rac. Članska cijena 20 K, knjižarska cijena 24 K. Ostala izvanredna izdavanja M. H. u novom popisu, koji se svakomu po želji šalje.

pr Redovita izdavanja Matice Hrvatske za god. 1919. izšla su, i to: Tučan, Naše rudno blago, s ilustracijama i kartom o nalazištima ruda u Jugoslaviji. Cihlar-Nehajev, Veliki Grad, novele. Dimović, Kraljević Marko, drama. Kako su iroškovci za papir i tisak narasli, plaćaju članovi prinosnici za ove knjige 32 K, a zakladnici nadoplćuju 22 K. Poštariu imaju namiriti članovi. Zagrebačkim zakladnicima, ukoliko su poznate adrese, dostavljaju se knjige u kuću. (Dostavnina 2 K.) Novi popis posljednjih izvanrednih izdavanja Matice Hrvatske i svijui predjašnjih izdavanja, koja još nisu rasprodana, šalje se po želji. Knjige se dobivaju u Matici Hrvatskoj i kod svijui društvenih povjerenika, a također i u svakoj baljoj knjižari.

pr La petite Revue izlazi svaki mjesec i stoji na godinu 60 K, pojedini broj 8 K. List je namijenjen svima onima, koji uče francuski i koji se žele usavršiti u francuskom jeziku. Naručuje se kod: Cirilometodska knjižara i papirnica D. D. Zagreb, Preradovićev trg br. 4.

pr »Križevački statuti«. Gospodje pišanki — dobrovoljci so si dovolili malo šalo in obogatili jugoslovansko književnost s svojimi »Križevačkimi statuti«, ki so posvečeni: »ljubiteljem slastne vinske kapljice; prijateljem polnih miz in vrčev, nasprotnikom solz, žeje in vzdihovanja; dušmanom praznih žepov in steklenic« itd. — Knjiga je v tem oziru res posebnost svoje vrste, saj ima med drugim tudi poglavje o slovenskem »Krokarskem zboru«, ki začenja: »Hrvat in Slovenec sta bila že davneje dve močni veji slovenskega debla.« Moč te veje vtemeljuje s »kravjim požirkom«. Knjiga ima mnogo slik iste kakovosti kot vsebina in obsega 198 strani, a piše na koncu, da bi bilo treba »jošte mnogo toga reči«, ker je snov neizčrpna. Humor v resnih dneh.

Gospodarstvo.

g Tržna situacija preteklega tedna. Vel. Bečkerek. Tendence v pšenici je bila cel teden čvrsta. Dočim se je prodajala pšenica početkom preteklega tedna po K 7.50 do 7.60, je rastle cena dnevno, ter so se koncem tedna napravljali sklepi po K 8 do 8.25 pri še neomajano trdni tendenci. Danes notira K 8.60 do 8.80. Blago postavljeno v vlačilce se je kupovalo za 20 do 30 vin. dražje nego blago postavljeno v vagon. Vzrok trdne tendence je dovoljen izvoz pšenice v inostranstvo ter splošno pomanjkanje blaga. Kmetje kakor tudi trgovci so skrajno rezervirani; kmetje čakajo še večjih cen, istotako za držujejo trgovci blago radi stopnjujočih cen. Nemci uvidevajo situacijo ter se ne premišljajo prav nič plačevati dnevne prirastke na ceni. Sorazmerno s pšenico rastejo cene maki. Moka je notirala basa št. 0 K 12 pričetkom tedna in zaključila teden s K 12.50, danes notira K 12.90 do 13.10. Moka se melje na 25 do 30 odstotkov št. 0, 30 odstotkov št. 1 ostalo krušna moka. Pri moki št. 1 treba velike opreznosti, ker so pričeli mlino mesto treh vrst mleti dve vrsti. Ponudbe pšenice in moke so minimalne, povpraševanje zelo živahno. Ker se računa že danes, da s pšenico ne bomo shajali in bo treba koruzne primese, se dvigajo cene stare koruze, četudi bode nova žetva bogata in tudi kvalitativno boljša od lanske. Koruza je pričela teden s K 2.50 do 2.60, a končala pa je s K 2.80 do K 3 za kg; koruza postavljena v vlačilce (šlep) 25 do 30 vin. dražja. — Oves je zabranjeno izvažati, vsled česar tudi v trgovini ni nikakega zanimanja in povpraševanja zanj, nasprotno pa je ponudb dosti; cena K 200. Ječmen notira K 4 do 4.5 navadni, a K 5 do 6 za pivovarne. Pri-

pomniti je, da pravega ječmena za pivo ni ali le v neznatnih množinah, kar se oferira za pivovarne, je povečem navaden ječmen malo bolje vrste. — Svinje imajo ceno K 29 do K 32; mast K 39 do 41; dočim je notirala mast še pred 14 dnevi K 34 do 36; visoke cene motivirajo s tem, da je vsled rdečice provzročene po veliki vročini poginilo v Banatu 50 odstotkov pomladanskih prašičev ter dokler niso vzrejeni jesenski, ni upati, da bi cene padle. V resnici pa je tudi v tem predmetu največji vzrok draženja izvoz.

Zombor. Cela trgovina stoji pod vplivom izvoza. Blaga je malo, a kar ga trgovci nakupijo, dirigirajo ga v pristaniške postaje, kjer se dosežejo mnogo boljše cene. Cene so notirale koncem preteklega tedna: pšenica K 8.25 do 8.35; pšenična moka št. 0 K 12.30 do 12.50; ječmen K 4.50 do 4.70, koruza K 2.80 do 3.20; zdrava bela koruza K 3.20 do 3.40, oves K 2.20, mast K 40 do 41 za kg. Kmetje s cenami še niso zadovoljni. Ker vidijo rastočo tendenco, pričakujejo še zdatnih povškov.

Vladne odredbe. Vlada je, kakor znano, sklenila, da morajo izvozniki 5 do 10 odstotkov količin, katere hočejo izvoziti, dati brezplačno ministrstvu za prehrano. Ministri člani trgovskih bank s tem sklepom niso bili zadovoljni, vsled česar so v nenavzočnosti prehranjevalnega ministra Jojiča sklenili, da se omenjena zahteva po brezplačni oddaji žita ukine. Minister za prehrano se s tem sklepom, zadevajočim njegov resort, ne more spoprijazniti in zahteva, da se sklep ministrske seje, storjen v njegovi nenavzočnosti, reasumira, sicer bode izvajal posledice. Vidi se v krogu ministrov velik vpliv bankokracije.

g Likvidacija avstro-ogrskje banke. Mednarodna likvidacijska komisija avstro-ogrskje banke na Dunaju je že začela poslovanje. Sestavljena je iz enega ameriškega, enega italijanskega in enega rumunskega delegata. Zanimivo je, da ti trije delegati med seboj brez tolmača sploh ne morejo občevati, ker razume ameriški delegat samo angleško, italijanski samo italijansko in nemško, rumunski pa le francosko in rumunsko. Še bolj zanimivo je, da ni nobeden od teh delegatov strokovnjak v finančnih ali pa bančnih zadevah.

g Revizija caranske tarife na Madžarskem. Madžarski industrijski krogi so se obrnili na vlado, s prošnjo, naj se revizira carinska tarifa, ker ne odgovarja novim prilikam.

g Warenverkehrsbureau na Dunaju, ki je imel do sedaj poluradni značaj in namen, da sklepa za avstrijsko vlado in pod njeno kontrolo kompenzacijske pogodbe z drugimi državami, se spremeni sedaj v privatno delniško družbo. Kakor znano, je sklenila lanskega leta tudi naša vlada oziroma za vlado Centralna uprava za trgovski promet z inozemstvom z Warenverkehrsbureauom nekoliko kompenzacijskih pogodb.

g Udeležba italijanskega kapitala pri Češki Union-banki. Češka Union-banka je sklenila zvišbo svoje delniške glavnice od 80 na 120 milijonov kron z izdajo novih 200.000 delnic po 200 kron nominalne vrednosti. Od novih delnic dobijo stari delničarji 80.000 komadov, banca commerciale v Milanu pa 120.000 komadov.

g Češki sladkor za Avstrijo. V Pragi se vrše pogajanja glede dobave sladkorja za Avstrijo. Avstrija bo plačala v čeških kronah za podlagi svetovnih tržnih cen.

g Finančna konferenca v Briselju, pri kateri so udeleženi delegati 20 držav, je začela 24. t. m. s svojimi posvetovanji.

g Industrijsko-obrtni muzej v Belgradu. Po državnem proračunu je minister za trgovino in industrijo pooblaščen, da ustanovi v Belgradu industrijsko-obrtni muzej z namenom pospeševanja domače industrije in obrti.

g Državne tovarne svile v Pančevu. Novem Sadu in Turski Kanizi v Vojvodini bo vodilo ministrstvo za trgovino in industrijo v državni režiji. Upravno ravnanje za vse te tovarne se ustanovi v Pančevu.

g Obrtne šole v Srbiji. Po državnem proračunu je minister za trgovino in obrt pooblaščen, da ustanovi osrednjo obrtno šolo in višjo žensko obrtno šolo v Belgradu ter splošne obrtne šole v Srbiji in Črni gori se podzavajo.

g Briselska sladkorna konvencija. Iz Brisla javljajo, da se je sladkorna konvencija vsled odpovedi od strani večine udeleženi držav razšla 1. septembra t. l. Ta konvencija je bila sklenjena 5. marca 1902 in so ji pristopile sledeče države: Nemčija, Avstro-Ogrska, Belgija, Francija, Angleska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Peru, Švedska, Švica in Rusija. Njen namen je bil, da regulira mednarodno konkurenco na svetovnem sladkornem trgu potom odprave raznovrstnih eksportnih bonifikacij in potom regulacije uvozne carine. Leta 1907. se je konvencija nekoliko dopolnila.

g Trgovska pogajanja med Češkoslovaško republiko in Bolgarijo še niso končana, vendar je Češka dosegla uspeh, da

ji je Bolgarija zagotovila predpravo nakupa 10.000 vagonov koruze in pšenice bodeče žetve.

g Tuje trgovske zbornice v Trstu. Češi nameravajo ustanoviti italo-češko trgovsko zbornico v Trstu. Do sedaj še ni odločeno, ali se ustanovi popolnoma samostojna zbornica, ali pa le podružnica junija meseca 1919 osnovane italo-češke trgovske zbornice v Milano. Baje se vrše tudi pogajanja glede ustanovitve italo-madžarske trgovske zbornice v Trstu. Trgovski krogi na Dunaju se pečajo z mislijo osnovanja italo-avstrijske zbornice v istem mestu.

g Zvišba diskontne mere na švedskem. Švedska emisijska banka je zvišala diskontno mero na 7½ %, ker je bil denarni trg že prenapet vsled močnega naraščanja lombardnega portfelja in padanja depozitov. Sedaj ima švedska državna banka skoro najvišjo diskontno mero v Evropi, samo fiska banka jo presega z diskontom od 8 %.

g Ukinjenje devizne centrale. Iz Belgrada je prišla vest, da se bo devizna centrala ukinila ter da bo v bodečo Narodna banka vršila zavarovanje valute odnosno odkup inozemskih valut od inozemskih kupcev blaga, za kar bodo poleg nje pooblašene še njene podružnice in vsi denarni zavodi, ki so pooblašeni za prodajo deviz. Za prodajanje deviz bodo imele dovoljenje samo banke, ki imajo najmanj en milijon dinarjev delniškega kapitala. Eno tretjino od inozemskih kupcev blaga odkupljenih deviz bodo pooblašeni denarni zavodi odstopili državi oziroma Narodni banki. — Dosedanja poročila iz Belgrada glede tega preustroja devizne politike ne zadostujejo za natančno ocenitev vrednosti te reforme, vendar pričakujemo, da se bo postopanje pri zavarovanju valute tako uredilo, da odpadejo vse pomanjkljivosti dosedanjega sistema, ki je imel za posledico neštete in večinoma opravičene pritožbe izvoznikov.

g Potovalni učitelji za krojaško in črevljarsko obrt. Pri Uradu za pospeševanje obrti v Ljubljani sta razpisani dve mesti potovalnih učiteljev za krojaško in črevljarsko obrt. Obrtniki, ki reflektirajo na ta mesta, morajo dokazati svojo strokovno usposobljenost ter vložiti svoje prošnje do 10. oktobra t. l. pri Ministrstvu trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani. Natančnejša pojasnila daje Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22.

g Nadomestilo za usnjata gonilna jermena. V izloženem oknu Urada za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta 22, razstavljena so Fesslerjeva gonilna jermena, ki se kot nadomestilo za usnjata gonilna jermena že leta uporabljajo v različnih velikih tovarnah v Nemčiji in so se prav dobro obnesla. Ker je razlika v cenah teh jermenov napram usnjatim jako velika, opozarjamo nanje občinstvo. Natančnejša pojasnila daje Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani.

g Cene hmelja na Češkem. Iz poročila producentov hmelja v Zlatcu na Češkoslovaškem: Večje množine hmelja se kupujejo na ameriški račun, vsled česar se sklepa, da bo Amerika kmalu odstranila prepoved o varenju močnejših pijač. 50 kg hmelja je stalo 15. t. m. od 2800 do 3000 češkoslovaških kron.

g Padec cen bombažu je doslej povzročil, kakor poročajo iz New Yorka, pol milijarde dolarjev izgube. 40 trgovcev z bombažem je bilo prisiljeno ustaviti izplačila.

g Uvoz luksurioznega blaga. Generalno ravnanje carin je prejelo 1700 prošenj za dovolitev blaga, katerega uvoz je prepovedan in ki je bilo kupljeno pred prepovedjo uvažanja takega blaga. Odbor štirih uradnikov, ki rešuje te prošnje, je rešil do 1200 prošenj. Ker so bila nekatere prošnje priložena ponarejena dokazila, pride več trgovcev pred sodišče.

g Zahteve naših državljanov do avstrijske in ogrske poštne hranilnice. Zastopnik poštnega ministra je izjavil, da imajo naši državljanji iz onih krajev, ki so pripadali Ogrski, v budimpeštanski poštne hranilnici za 24 milijonov kron vlog, pri dunajski poštne hranilnici pa za 11 milijonov kron vlog in 14 milijonov kron v čekovnem prometu. To stvar bo uredila naša reparacijska komisija.

g Angleški kapital na Mažarskem. Na Mažarskem se je ustanovilo s pomočjo angleškega kapitala z glavnico 20 milijonov kron »Angleško-madžarsko delniško društvo za trgovino z blagom«, ki se bo bavilo z uvozom tekstilnega blaga.

g Izvoz vžgalic iz Češkoslovaške je znašal v mesecih od januarja do aprila t. l. 27.599 kg. Od tega je bilo uvoženih v našo državo 10.935 kg.

g Naš uvoz l. 1919. V letu 1919 cenijo naš uvoz iz inozemstva na 2.982.067.276 dinarjev.

g Sladkor na Mažarskem. Letošnjo produkcijo sladkorja na Mažarskem cenijo na 4.000 vagonov nasproti 700 vagonov v preteklem letu, s čimer bi bila pokrita le polovica potrebščine prebivalstva. Cene novemu sladkorju bodo od 60 do 65 K.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. v.š.

Čas opazovanja	Barometar v mm	Termometer v C	Psihrom. diferenca v C	Noba, vetrovi	Padašina v mm
23./9. 23 h	738	19.6	0.5	jasno	—
24./9. 7 h	739.4	17	0.6	megla	—
24./9. 15 h	737.4	22	1.1	jasno	—

Športni teden.

SPORED:

Sobota 25. septembra. Dirkališče. Ob 15. uri. 1. oddelek preizkušnje konj: ježa v terenu na 25 km. Lahkoatletične tekme: Prostor S. K. »Ilirija«. Ob 16. uri. 1. tek na 400 m, 2. skok na višino brez zaleta, 3. tek 1500 m, 4. metanje kroglice in kopja, 5. tek z zaprekami, 6. stafeta 4 krat 100 m.

Nedelja 26. septembra. Prostor S. K. »Ilirija«. Dopoldan ob 9. uri. Lahkoatletične tekme: 1. tek na 100 m, 2. skok na daljavo z in brez zaleta, 3. tek na 200 m, 4. metanje diska, 5. finale na 100 metrov, 6. skok ob palici, 7. finale na 200 m. Ob 11. uri. Propagandna stafeta skozi Ljubljano. Stafete menjajo: 1. Prostor »Ilirija«, 2. Gosposvetska cesta, 3. Bleiweisova cesta, 4. Narodni dom, 5. Pošta, 6. Kavarna Evropa, 7. Gosposvetska cesta, pred juž. železnico, 8. Gosposvetska cesta, 9. Prostor »Ilirija«. Start in cilj stafete na prostoru S. K. »Ilirija«. Popoldan ob 14. uri. Dirkališče. Ob pol 14. uri odhod posebnega vlaka od glavnega kolodvora. 1. Kolesarske dirke: a) za prvenstvo: 1. 1 in 10 km brez vodstva, 2. 25 km z motornim vodstvom, b) vmesne dirke: 3 in 5 km ter 1 km preko zaprek. II. Dirka z motornim kolesom na 10 km. III. 2. oddelek preizkušnje konj: a) šolsko jahanje in jahanje čez zapreke. Ob 15. uri. Nogometna tekma: Sparta proti S. K. Celje. Prostor S. K. »Ilirija«. Ob 15. uri nogometna tekma: Sparta proti S. K. Celje. Prostor S. K. »Ilirija«. Ob 17. uri »Ilirija« proti kombiniranemu moštvu ljubljanskih nogometnih klubov. Prostor »Ilirija«.

Od ponedeljka 27. septembra do petka 1. oktobra: Dopoldan od 9. do 11. ure. Lahkoatletične predvaje vojakov Dravske divizije. Prostor »Ilirija«. Od 14. do 16. ure vojaške nogometne tekme. Od 9. do 11. ure in 15. do 19. ure lahkoatletični kurz za civilne sportnike.

Torek 28. sreda 29. in četrtek 30. septembra. Dnevno ob 15. uri na Koslerjevem vrtu Tenis-tekme.

Sobota 2. oktobra: Prostor »Ilirija«. Ob 16. uri: Nogometna tekma: Med kombiniranimi moštvi Hermes, Jadran, Primorje, Slovan, Sparta, Svoboda.

Nedelja 3. oktobra: Kongresni trg. Ob 7. uri 30. minut. Start avtomobilne non stop vožnje: Ljubljana, Kamnik, Gornji Grad, Mozirje, Vransko, Ljubljana.

Ob 9. uri. Prostor »Ilirija«. Distančni marš v vojaški opremi. (Za civilne sportnike in vojaške.) Ruta: prostor »Ilirija«, Gosposvetska cesta, Dunajska cesta, Šelenburgova ulica, Gradišče, Simon Gregorčičeva ulica, Večna pot, Koseze, Podutik, Št. Vid, prostor »Ilirija« (skupno približno 17 km). Od 9. do 11. ure lahkoatletične prireditve. Prostor »Ilirija«. Popoldan ob 14. uri. Regata na Ljubljani. Prostor: Ljubljanski sportni klub. 1. Parove dvojke s krmarjem, 2. štirice s krmarjem event, z izjednačenjem, 3. Handikap za vse kategorije pripravljenih čolnov, 4. Skiff (enojka). Ob 16. uri. Prostor »Ilirija«. Nogometna tekma. Atletik S. K. Celje proti Iliriji. Ob 17. uri. Kongresni trg. Cilj avtomobilne non stop vožnje.

Zvečer ob pol 21. uri v veliki dvorani »Union« razdelitev kolajn, na to zabava s plesom.

Izreden užitek bodo nudile kolesarske in motociklistične dirke na dirkališču nekdanjega vojaškega vežbališča. Že sedaj vlada tamkaj s trenajo živahno vrvenje in dnevno je opazati polno vnetih sportnikov, ki vadijo za glavne tekme. V šestih kolesarskih dirkah obsega startna lista 68 prijav, dve bosta vojaški dirki, za koji prijave še niso zaključene. Jako zanimiva in povsem nova za Jugoslavijo bo dirka kolesarjev z motornim vodstvom in dirka motociklistov. Slednja obsega 17 prijav. Vrh tega bodo mogli udeleženci te dirke videti še konjsko šolsko jahanje in skakanje preko zaprek, tako da jim je z enkratnimi stroški nudenega izredno mnogo.

Posebni vlak bo odhajal iz glavnega kolodvora v nedeljo ob 2. uri popoldne in se bo vračal po končanih tekmah. Vozna za tja in nazaj znaša 10 kron. Začetek tekem je radi obilega sporeda točno ob 2. uri popoldne.

Prijave za Športni teden so v vseh kategorijah številne, kar je za naše mlado športno gibanje izvanredno razveseljivo. Vsled obilne konkurence obetajo vse tekme prav živahen potek.

Kot sodniki športne zveze so se določili sledeči gospodje: Bašin I., Betetto E., Bloudek Stanko, Černovic M., Držaj St.,

Gorec Josip, Gostič Janez, Hraš Janko, Jaklič Josip, Kovačič Franc, Kramaršič Vlado, Logar Viktor, Mozetič Stanko, Poljan Stanko, Pretnar Kazimir, Smerkolj J., dr. Zupanc Franc. Sodniške izkaznice, ob enem trajne legitimacije za športne prireditelje klubov Slovenije so izstavljene in se gosposke naprošajo, da pridejo po iste v soboto, 25. t. m., v pisarno Športne zveze, Narodni dom, I. nadst., ki bo celodnevno odprta (navadni poslovni čas samo od 15. do 16. ure). Sodniki se pozivljajo, da so v soboto, 25. t. m., že ob 15. uri na športnem prostoru Ilirije, da dobe od g. ing. Bloudka direktive za lahkotletične tekme in za stafetni tek. Sodniki imajo poverjen zapisnik zmagovalcev takoj po tekmi oddati predsedniku ali tajniku Športne zveze.

Udeležniki lahkotletičnega kurza zunanjih in ljubljanskih športnih klubov se pozivljajo, da se po lahkotletični tekmi v soboto, 25. t. m., polnoštevilno zberejo v paviljonu S. K. Ilirija, kjer dobe vse potrebne direktive za kurz in trajne legitimacije. Udeleženci morajo prinesiti poverilna pisma svojih klubov.

Sodnike, startarje in reditelje za tekme športnega tedna prosimo, da se zberejo vedno pol ure pred tekmo na določenem prostoru. — Športna zveza.

Zmagovalci športnega tedna se opozarjajo, da dobečasne priznalske v pisarni Športne zveze, Narodni dom, I. nadstropje, dan po tekmi med 16. in 17. uro. Kolajne se razdelijo na zaključnem večeru v nedeljo, 5. oktobra, ob pol 21. uri v

veliki dvorani hotela Union. Priznalske je legitimacija za prost vstop in rezerviran sedež na odru. — Športna zveza.

Tekmovalci izven Ljubljane in udeležniki lahkotletičnega kurza se naj radi prenočišča in prehrane javijo v soboto med 14. in 15. uro v pisarni Športne zveze, Narodni dom, I. nadst. — Športna zveza.

Sodišče in policija.

s žalostna rodbinska tragedija. Pred ljubljanskim deželnim sodiščem se je razpravljalo pod predsedstvom svetnika Rekarja o zelo žalostnem prizoru, ki se je odigral dne 2. julija t. l. na cesti iz Ljubljane na Ig. Janželjovi so bogati posestniki, mati upravlja posestvo, živina je dobro upravljana, tudi lasten vodovod imajo, toda pri hiši ni miru. Mladi Jože Janželj hoče mater s silo prisiliti, da bi mu izročila posestvo. Z nastopi Jožeta Janželja so se v Ljubljani pri sodišču večkrat pečali. Najhujši nastop pa se je izvršil dne 2. jul. let. leta. Mati kot priča zaslišana in druge zaslišane priče so opisale tragedijo tako-le: »Iz Ljubljane smo se peljali domov. Ob cesti je čakal sin pri neki vrbi voza, ko se je ta pripeljal, je Jože Anželj prijel za konja in je ustavil voz. Udaril je nato najprvo brata, nato pa sestro; potlej se je spril nad mater in jo je pretepal. Mati se je onesvestila in je prišla k zavesti šele v jarku ob cesti. »Ko sem zlezla iz jarka,« tako je nesrečna mati pripovedovala, »je Jože zopet skočil proti meni;

davil me je za vrat, me vrgel na travnik ob tla, pokleknil na prsi, me tiščal za vrat in me opraskal po celjstih in vratu. Grozil mi je tudi z odprtim nožem in je rekel: »Če ne bo tako, kakor bom jaz hotel, bo tebe tukaj, onega pa doma (misli je na svojega brata) h... vzela.« Sodišče je prisodilo Jožetu Janželju zaradi hudodelstva javne sile in težke telesne poškodbe 6 mesecev težke ječe.

s Ukradeni jermen. Janez Pengov iz Podgorice in Matija Celikar sta prišla 6. avgusta v Ljubljani skupaj. Hodila sta po mestu, pobirala »čike« in beračila. Pengov je na sodnijski zgovorno povedal: »Slavna gospoda! Jermen sem bil, ker sva malo naberačila, ko sva pri Karpetu v Mostah prenočila, sva ukradla gonilni jermen, ga razrezala in ko sva ga drugi dan ponujala v Zadobravi na prodaj neki ženski, so pa stopili žendariji v hišo in so naju vzeli.« Konec pred deželnim sodiščem v Ljubljani: Pengov 6 tednov, Celikar pa 2 meseca težke ječe.

s Hud mesar. Neki mesar je pustil stati te dni svojega konja brez nadzorstva Pod Trančo in je odšel po svojih poslih. Ko ga je za to staval stražnik državne varnostne straže Josip Starič na odgovor, je bil mesar zelo hud in je rekel: »Svojega konja puščam na tem mestu stati že 25 let, pa me še ni noben stražnik prijel. Če bom tudi ovaden, ne bom nobene kazni plačal!«

s Ogoljufane stranke. France Povhe je tapetnik po poklicu. Policija je pisala

sodišču o njem, da je Povhe nepoboljšljiv pijanec, goljuf in zapravljivec, ki se še v svoji drznosti posmehuje strankam, katere je oskodoval. Pred deželnim sodiščem se je moral zaovarjati, ker je poveril gospej Amaliji pl. Schilfenfeldovi 1000 kron vredno zimnico, Mariji Mikovskovi blago od slavnice; Franca Bizantinija je oskodoval za 1925 kron. Gospa pl. Schilfenfeldova ni zahtevala odškodnine, »ker nič nima«. Gospa Mikovškova je rekla Povhetu: »Povejte, kam ste prodali tisto blago, da grem po njega, če ga bom tudi sama plačala.« — Predsednik: »Povejte, kje ste zastavili blago?« — Povhe: »Gospej Bratuševi sem zastavil blago za 80 kron. Hotel sem je rešiti, pa je bilo že prodano.« — Dobival je Povhe po 9 kron brezposelne podpore, kar je zaslužil, je pa zapil. Sodišče je Povheta obsodilo zaradi nezvestobe na 6 mesecev težke ječe.

Aprovizacija.

a Teleje meso. »Vnovčevalnica za živino in maste v Ljubljani je oddala za danes, t. j. 25. t. m., sledečim mesarjem svoja teleta v razprodajo, in sicer: Petriču 3 teleta; Ahlinu, Ham Mariji, Kastelcu, Krašovec, Makovec, Prepeluhu, Porenti, Rihtar star., Smoljanu po 2 teleti; Breclniku, Dolničar Jožefi, Kocjanu, Prezelju, Šmetu, Zganjar Josipu in Zganjar Antonu po eno tele. Kilogram sprednjega mesa bo veljal 18 K, zadnjega 20 K. Vsaka stran- ka dobi največ po 1 kg mesa.

Za dvakratno objavo v tednu se računa 8 kron.)

ELEKTROTEHNIKA

»Svetla«, Mestni trg 25. Verbaš A., Linhartova ulica 4.

FOTOGRAFSKI ATELJEI:

Grabietz Franjo, Miklošičeva c. 6.

JAVNA SKLADIŠČA

»Balkan«, I. Ljublj. javno skladiš., Dunajska c. 33. (Tel. 366.)

KLEPARJI

Korn T., Poljanska cesta 8. Remžgar & Smerkolj, Flor. ul. 13.

Prispevajo za sklad S. L. S.

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Za dvakratno objavo v tednu se računa 8 kron.)

KNJIGARNE

Jugoslov. knjigarna, Pred škofijo.

KNJIGOVEZNICE

Knjigovoznica K. T. D., Kopit. ul. 6.

KONFEKCIJSKE TRGOVINE

Olup Josip, Pod Trančo.

Sax Ivan, Stari trg 8.

LEKARNE

»Pri Mariji Pomagaj«, Reslj. c. 1.

MANUFAKTURNE TRGOVINE

Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.

MODNI SALONI

Götzl Marija, Zidovska ul. 8 in 7. Hribar Rozi, Rimska cesta št. 6.

MODNE TRGOVINE

Kunovar Ivan, Stari trg 10.

Magdič Pavel, Aleksandrova cesta.

PARFUMERIJE IN KOSMETIKA

»Uranus«, Mestni trg 11.

TRGOVINE S PAPIRJEM

»Uranus«, Mestni trg 11.

RESTAVRACIJE

»Perles«, Prešernova ulica.

SOBNO SLIKARSTVO

Žuran Martin, Mestni trg 12.

STAVBENA PODJETJA

Černe Andrej, Sv. Petra cesta 23.

Treo Viljem, arhitekt, mestni stavbenik, Gosposvetska cesta 10.

ŠPEDIJSKA PODJETJA

»Balkan«, Dunaj. c. 33. (Tel. 366.)

Uher F. & A., Selenburgova ulica 4. (Tel. 117.)

TRGOV. Z URAMI IN ZLATNINO

Černe Lud., Wolfova ulica 3.

Pakič Ivan, Stari trg št. 20.

TRGOV. Z DEŽN. IN SOLNČN.

Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOV. Z ŽELEZ. IN POLJED. STROJI

Eriavec & Turk pri »zlati lopati«

Valvazorjev trg št. 7.

Zalta & Žilič, Gosposvetska cesta 10. (Mar. Ter. cesta.)

TRGOV. Z USNJEM IN ČEV. LJARSKIMI POTREBŠČINAMI

Sever Andrej, Prešernova ul. 9.

ZALOGA POHISTVA.

F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta 17.

Po zelo znižani ceni, nova dvočolesa, plašči, zračnice, in vsakovrstni deli, karšinski stroji, bidne svetilke, gorilce in t. d. Sprejmejo se v popravilo dvočolesa in razni stroji. Pri Batjelu, Ljubljana Stari trg št. 28.

Kontoristinja, večša popolnoma slovenske, venske in nemške stenografije, knjigovodstva, korespondence, se sprejme pod ugodnimi pogoji. Hrana in stanovanje v hiši, dobra plača po dogovoru. A. Sušnik, Zaloška cesta št. 21. 3956

Petrolejske kante, dve z zabojem plačamo po 55 K, posamezne po 20 K vsaka železniška postaja Sever & Komp., Ljubljana. 3972

Mehurano soho, išče drž. uradnik, če mogoče v vzhodnem delu mesta. Ponudbe na upravo pod »Soba 3959«.

Služkinja, ki zna po možnosti šivati, se išče za ves dan. Naslov v upravnistvo »Slovenca« pod št. 3975.

Kočijaž, soliden, Slovenec, kateri želi mesto za trajno obdržati in ki bi opravljal vse druge hišne posle se takoj sprejme. Plača 500 kron mesečno, stanovanje in hrana. Potni stroški se povrnejo. M. Majstorović, trgovec, Okučani-Slavonija. 3974

Proda se hiša z vrtom na Selu pri Lepi novi hiši Ljubljani št. 34. z 12 stanovanji za ceno 190 tisoč kron. — Osebnost se lahko pogodi na Selu št. 7.

Službo tajnika, pri kakšni zadruzi išče mladenič iz zasedenega ozemlja. Lahko bi opravljal tudi službo organista. Ponudbe na upravnistvo »Slovenca« pod »Tako 3865«.

Salonske suknje, dobro ohranjene se prodajo. Rožna dolina št. 143 pri kapeli. 3961

Lokal z inventarjem se odda. Interesentje z navedbo stroke naj se zglase pod »Resnica št. 5«, pošto ležeče, Ljubljana. 3962

Vzgojiteljica, neoporekljive preteklosti, fino izobražena, s perfektnim jezikovnim znanjem, energična, starost 40 do 50 let, se sprejme k dvema šolo obiskujočima dečkoma v starosti 10 in 13 let. Ponudbe s pričetki in sliko na upravo »Slovenca« pod »Fina vzgojiteljica«. 3952

1000 K nagrade, dobi kdor odda solidnemu gospodu eno veliko ali dve manjši sobi, če tudi obrnjene proti dvorišču, takoj ali pozneje. — Naslov na upravo tega lista pod šifro »Separaten vhod 3968«.

Harmonika, tri vrstna, tvrdke Zehner, Ljubljana, dobro ohranjena se prodaja. Sv. Petra nastip št. 35. 3944

Kuharica, išče službe. Najraje gre na deželo v župnišče. Naslov pove uprava lista pod št. 3899.

Krojaški pomočnik, se sprejme takoj za mala dela. — Ivan Kepa, Dev. Marija v Polju št. 15.

Namizna jabotka, različnih vrst se oddajo po nizki ceni v Čedljevem gradu v Višnjigori.

Sprejmejo se takoj 4 do 5 dobro izvežbanih čevljarskih pomočnikov, plača akordna (od para), hrana in stanovanje preskrbljeno, nastop takoj. — Maks Pečnik, tov. čevljev, Gameljne nad Ljubljano.

Žilno kavo, in najfinejšo marmelado d. d. Triglav v Smarci pri Kamniku. Istotam se kupijo tozadevne surovine.

Iščem vničarja, na dva orala trtja in oskrbovanje 2 konj. Plača: stanovanje v naravi, kurjava, 1 krava-mlekarica, 100 l. pijače, tobaka po potrebi, 1½ orala zemlje za koruzo, K 120— na mesec v gotovini in 60 kg moke. Za leto 200 kg krompirja. Ob potrebi se pobištvo posodi, lastno more razprodati. Nastop čimprej. Gjuro Semeraj, Gjurglevac.

Kupi se večja množina parnih cevi (Rippenrohre).

Parni kotel (Dampfessel) šest atmospher, stoječi ali vžidan, 50 mm premera in sten-ske kenzole. — Ponudbe na Tvorilco koža i cipela And. Jakli d. d., Karlovac. 3904

Kupi se popolno mizarsko orodje, oziroma oprema mizarske delavnice.

Ponudbe na upravnistvo »Slovenca« pod »Mizar št. 55«.

Stavbeno podjetje Tavčar & Svetina

Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 6 se priporoča. 1844

Proti griži, zdravniško priporočeno črno dalmatinsko vino

Kuč, se dobi edino v gostilni pri »Dalmatincu« Sodna ulica št. 4

Za eksport! Za eksport!

Minčke za kavo, z lesenim ali pločevinastim oklepom, zelo solidna in okusna izvršitev, — dobavljajo takoj le razprodajalcem Martin & Co., Graz (Deutschösterreich), Jakobigasse Nr. 106. — Zastopniki se sprejmo.

Kupi se popolno mizarsko orodje, oziroma oprema mizarske delavnice.

Ponudbe na upravnistvo »Slovenca« pod »Mizar št. 55«.

Obl. konces. informacijski zavod Drago Beseljak

Ljubljana Cankarjevo nabr. 5

dobavlja vse kreditne in privatne informacije v tujini in inozemstvu. V abonentu ter posamezno cene zmerne. 6135

Družabnik, tibi z večjim kapitalom brez sodelovanja se išče za solidno trgovino na debelo. Ponudbe pod »Družabnik 1879« na anončno ekspedicijo Al. Matellič.

TRSTJE, za stropne izdeluje in prodaja na debelo in drobno m² po K 4-80, pri večjih naročilih znaten popust. Ant. Steiner, Ljubljana, Jeranova ulica, 13. (Trnovo).

Petrolejske vrče in zaboje, kupujemo (zaboj z dvema vrčema) po K 50. Iranko postaja odposiljatelj. Hrovat & Komp. Ljubljana. Poleg realke.

Kupi se PISALNI Pomočnik na že rabljeno upravo lista ljen pod: »Sola«.

Kdo napravi 5 sodov, iz mecesna ali bora iz 11/4 palcev lesa, 2 m visoke, 1-25 m široke, oba dna s križem. Najnižje ponudbe na Tvorilco koža i cipela And. Jakli, d. d. Karlovac.

Int. telefon Štev. 461.

Slovenska eskomptna banka

Ljubljana, Šelenburgova ulica šte. 1.

Interesna skupnost s Hrvatsko eskomptno banko in Srbsko banko v Zagrebu.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Denarne vioge. - Nakup in prodaja: Efektov, deviz, valut. - Eskompt menic, teriatev, faktur. - Akreditivi. - Borza.

Električna razsvetljava!

Popolne napeljave v mestih in pokrajinah.

Kompletne naprave gradi in vsakovrstne instalacije izdeluje po najmodernejših principih in po najkulantnejših pogojih

tvrdka „SVETLA“

Centrala: LJUBLJANA, Mestni trg 25. Podružnica: ZAGREB, Frankopanska ulica 2.

Ponudbe in pojasnila na željo vsaki čas brezplačno na razpolago.

Klobuke in slamnike, vseh vrst, od preprostih do najfinejših, nudi vedno v zalogi tovarna klobukov in slamnikov

Franc Cerar v Stobu, pošta in železniška postaja Domžale pri Ljubljani.

V popravila prevzema tudi vsa tozadevna dela ter preoblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani prevzema vsa naročila in moderniziranje tvrdke Kovačević v Trzin v Prešernovi ulici št. 5, kjer so tudi vsi vzorci vedno na razpolago.

Strešno lepenko, hrastove in bukovne parketne deske, trstje za štukaturo, prvovrstno blago dobavljajo takoj v vsaki množini Josip Pub, Ljubljana, Gradaska ulica 22. — Telefon interurban 513.

Protiv dobri nagradi se išče v Ljubljani

stanovanje, obstoječe iz treh sob in pritliklin. — Ponudbe na pisarno dr. Pegana, Dunajska cesta št. 38.

Cosulich-Line Trst-Amerika

New York-Buenos-Ayres-Rio de Janeiro Santos-Montevideo.

Brezplačna pojasnila in prodaja vozniš listov za potnike z Slovenije edino le pri:

Simon Kmetec, Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

KOLONIJALNO

Najcenejša dobava na debelo

FRUCTUS

d. d. za proinet zem. proizvodov, kolonijalnim in drugim blagom preje

Izidor Scholler-a sin

(ustanovljeno 1883)

Zagreb, Vlaška ul. 12. Telefon 106. Orzjavi: Fructus.

SPECERIJSKO BLAGO

Mlekarska zadruga za Jugoslavijo v Ljubljani opozarja cenjene trgovce, gostilničarje itd. v mestu in na deželi, na svojo bogato zalogo raznovrstnega kakor: bobinjca, tylistja, trapista, romadurja v cenah od 36— do K 64.— Oddaja se v vsaki množini. — Jednako ima v zalogi najfinejše

sira, čajno maslo.

Stanovanje z eno sobo, kuhinjo in drvarnico v Rožni dolini se zamenja z isto velikim ali večjim stanovanjem. Za nagrado dobi dotičnik blago za eno obleko in vso podlogo. Naslov pove uprava lista pod št. 3966.

Prostovoljna javna dražba se vrši dne 26. t. m. (v nedeljo) v Novem Vodmatu št. 46 pri Žibrtu. Prodajalo se bode različno blago, kakor posoda, perilo, obleka i. t. d. 3968

Jugoslavenska Industrijska Banka - dioničko društvo - Split

Bank Yugoslav for Industry Limited - Split. — Banque yougoslave pour l'industrie société anonyme - Split.

Brzjavlj: Industrijska-Split.
Telegrammes:
Telefon br. 247.

II. emisija dionica.

Na temelju riješenja ministarstva trgovine i industrije od 18. ožujka 1920. br. VI. 308. i zaključka glavne skupštine od 2. svibnja 1920. odlučilo je ravnateljstvo Jugoslavenske Industrijske Banke provesti povišenje dioničke glavnice od K 2,000.000— na

K 15,000.000—

izdanjem novih 13,000 dionica po nominalnih K 1.000— sa pravom na dobit od 15. rujna 1920. uz slijedeće uvjete:

1. Dosadašnjim dioničarima pripada pravo opcije i to na svaku staru dionicu po dvije nove dionice uz tečaj od K 1.250— po komadu sa 5% kamata od 15./IX. 1920. do dana uplate. Megjutornica dionica I. emisije ima se kod upisa prikazati.
2. Cijena za nedioničare jest K 1.500— po komadu sa 5% kamata od 15./IX. 1920. do dana uplate.
3. Upis traje od 15. rujna do 15. listopada 1920., a za upisnike u inostranstvu do 15. studena 1920. Dioničari, koji ne izvrše do tog roka pravo opcije, gube to pravo. Kod upisa valja istodobno obaviti i uplatu.
4. Tečajni dobitak, koji se poluč kod izdavanja novih dionica, ide nakon odbitka svih troškova i pristojbi u korist rezervnog fonda.

5. Pravo repartitije pridržaje si ravnateljstvo, a za nedodijeljene komade vratiti će se uplaćeni novac sa 5% kamata natrag.
6. Za uspjeh ove emisije jamči posebni sindikat.

Upisivanje i uplatu prima:

- u **Bakru**: Banka za Pomorstvo,
- u **Beogradu**: Opšta Privredna Banka,
- u **Dubrovniku**: Podružnica Narodne Banke d. d. iz Zagreba,
- u **Ljubljani**: Ljubljanska Kreditna Banka,
- u **Mostaru**: Podružnica Srpske Centralne Banke,
- u **Osljeku**: Jugoslavenska Banka,
- u **Sarajevu**: Srpska Centralna Banka,
- u **Splitu**: Jugoslavenska Industrijska Banka,
- u **Vrhu**: Podružnica Narodne Banke d. d. iz Zagreba,
- u **Zagrebu**: Narodna Banka d. d.,
- u **Sjevernoj Americi**: Garanty Trust Co. New York; Union Savings Bank, Pittsburgh Pa; The Kasper State Bank, Chicago Ill; French American Bank of Savings S. Francisco,
- u **Južnoj Americi**: Jugoslavenska Banka, Valparaiso i njezine podružnice: Punta Arenas, Antofagasta, Santiago, Iquique, Puerto Natales, Porvenir, Oruro, Buenos Aires i Rosario de Santa Fé.

Split, u mjesecu rujnu 1920.
Poljana Regenta Aleksandra br. 1.

Poziv na podpisivanje.

Medica & Komp.

manufakturna trgovina na debelo

LJUBLJANA, Sodna ulica št. 7.

Parna žaga Fran Ravnikar

mestni tesarski mojster

Ljubljana, Linhartova ulica št. 25

kupuje po najvišjih dnevnih cenah razne vrste okrogli les, kakor tudi cele gozdne parcele.

ŠIVALNI STROJI

dospeli za rodbinsko in obrtno rabo v vseh opremah, blago predvojno. Istotam se dobe igle, olje ter posamezni deli, potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje

JOSIP PETELINC, Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7.

Domača torčka.

Solidne cene.

Velika izbira izgotovljene obleke vseh vrst za gospode, dame in otroke. — Zaloga vsakovrstnega blaga za moške obleke, površnike in suknje, dalje vata za krojače v kosih in na metre.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica št. 9.

Najnovejši kroji. Točna postrežba.

Jadranska montanska družba d. z o. z., Ljubljana

Telefon 9.

Zvonarska ulica 5 (S).

Brzjavlj »Montana«,

Import.

Ekspert.

Prodajamo vse vrste kovin, rudnin in kemikalij ter vse industrijske izdelke, spadajoče v rudarsko, fužinarsko in kemijsko stroko.

Krasna vila Špecerijsko in delikatesno blago

skoro nova v sredini mesta z lepim vrtom se prodaja. Polzve se v pisarni dr. Pejana, Danajska cesta št. 38.

METALLUM

d. d. za promet železnih kovin in tehničnih proizvodov, ZAGREB, Illica 112 in 134,

prevzema litanje

cerkvenih zvonov

iz bronca v vsaki velikosti in izdelavi, prelivanje potrtih kakor tudi popravlja počenih zvonov brez prelivanja. Jamstvo deset let za glas in trajnost. Zahtevajte prospekte. Zahtevajte prospekte.

Na drobno!

Na debelo!

Čaj

Jos. Fabiani

Ljubljana, Prešernova ulica 54, nasproti glavne pošte

telefon interurb 348.

Velika zaloga špecerijskega in kolonijalnega blaga, likerjev, namiznih in desertnih vin.

PFAFF

šivalne stroje,

PUCH

vozna kolesa,

plašče in cevi

priporoča

Ign. Vok

Ljubljana, Sodna ulica 7.

Proda se agregat

obstoječ iz bencin-motorja, dinamo stroja 65 V., s kompletno priklopno ploščo. Natančnejše podatke pri tvrdki Štehi & Tnječ, strojno- in elektrotehnično podjetje, Ljubljana, Resljeva cesta št. 4.

Pisarna moderno urejena

tovarne V. MARŠANO : „TIMEX“ TEHNIČNO podjetje za

Zastopn. prvovrstnih tovarn. — Ekspozitura: Dunaj IV., Viktorgasse 4.

Srednja: Zagreb, Nikolajeva ulica št. 7.

STROJI proti takojšnji dostavi:

1. Zage polnojarmen in krožne žage, oblični stroji za rezanje nastavkov (Dickenhobel), oblični stroji za rezanje (Abrecht-Füge) in oblični stroji za votlo izrezovanje (Kehlhobel), valji za okrožne žage, brusilni stroji.

2. Stružni stroji, stroji za okroglo struženje (Fräse), skobelniki za kovine (Shaping), stroji za vrtnje in brzo vrtnje, škarje, ognjišča za kovače, stroji za obdelovanje pločevin.

3. Posamezne pile v vseh velikostih, različno orodje prvovrstnih tovarn.

Popolne TOVARNIŠKE naprave:

Tovarne za špirit in rafinerije, prešanje olja, škrob in drože, konserve, testenine in pohištvo.

MOTORJI in LOKOMOBILI:

Elektromotorji, agregatorji, stroji, motorji na olje in bencin, lokomobili na paro in bencin, parni stroji, lokomotive za drž. in manjše železnice, vozovi za prevažanje blaga, vodnjaki, mali vagončki za pesek itd.

GRADBENI material:

Nosači, tračnice, ogibalnice, strešna lepenka itd.

Modistovke pozor!

Modistovke pozor!

Vsakovrstni

zimski klobuki

najnovejše oblike se dobe pri

Franc Cerarju,

toparnar, Slob pri Domžalah.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro- in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.

Gospodarska banka v Ljubljani.

Vabilo na subskripcijo delnic druge emisije.

Izredni občni zbor Gospodarske banke v Ljubljani, ki se je vršil dne 9. julija 1920 je sklenil v smislu § 7 pravil na predlog upravnega sveta zvišbo delniške glavnice

od štirih milijonov na osem milijonov kron
z izdajo nadaljnih
10.000 (desettisoč) delnic po kron 400.—

nominalne vrednosti. Obenem je občni zbor pooblastil upravni svet, da določi pogoje oddaje ter kurz novih delnic, katere se morajo vsekako polno v gotovini vplačati.

Na podlagi tega pooblastila je sklenil upravni svet razpisati subskripcijo te druge emisije pod sledečimi pogoji:

1. Druga emisija obsega 10.000 (desettisoč) delnic s kron 400.— nominalne vrednosti.

2. Dosedajni delničarji imajo pravo prevzeti (optirati) na dve delnici prve emisije eno delnico druge emisije.

3. Kurz za optiranje delnice znaša kron 450.—, za neoptirane kron 520.—. Poleg tega se mora plačati za vsako delnico znesek kron 30.— kot prispevek k emisijskim stroškom.

4. Subskripcija se vrši pri blagajni Gospodarske banke v Ljubljani, Dunajska cesta št. 38, I. nadstropje.

5. Subskripcija se začne 27. septembra 1920 in traja do vstevši 16. oktobra 1920.

6. Subskribent mora izkupilo za podpisane delnice in emisijske stroške takoj pri prijavi polno v gotovini vplačati, sicer njegova prijava ne bi prihajala v obzir.

7. Dosedajni delničarji, ki hočejo pri subskripciji uveljaviti opcijsko pravico za delnice druge emisije, morajo pri prijavi predložiti potrdilo o dodelitvi delnic prve emisije.

8. Dodelitev delnic po končani subskripciji si pridružuje popolnoma upravni svet Gospodarske banke.

V Ljubljani, dne 14. septembra 1920.

9. Nove delnice so deležne dividende od 1. januarja 1921 ter so opremljene s kuponom za leto 1921.

10. Vsakemu subskribentu bo izdala Gospodarska banka potrdilo o številu subskribiranih delnic in o celokupnem vplačanem znesku.

11. Po dodelitvi delnic se izroče subskribentom proti vrnitvi potrdil o subskribiranih delnicah začasna potrdila o številu dodeljenih delnic. Subskribentom, katerim se sploh niso mogle dodeliti delnice ali pa ne v znesku svote vplačane ob subskripciji, se vrne 1. novembra 1920 tozadevni znesek oziroma prebitek.

12. Znesek, vplačan za dodeljene delnice, bo Gospodarska banka obrestovala od 1. novembra do 31. decembra 1920 po 3%.

13. Delnice se izroče pozneje proti vrnitvi začnih potrdil o dodeljenih delnicah.

14. Kolikor znaša izkupilo za novo izdane delnice več kakor njihova nominalna vrednost, pripada v smislu § 7 pravil po odbitku emisijskih stroškov rezervnemu zakladu.

Upravni svet Gospodarske banke v Ljubljani.

V smislu § 16 pravil daje na občnem zboru vsakih pet delnic en glas.

Bratři Utitzove, Praha

največja tovarna usnja v Čehoslov. republici, specialitete: ševro, ševrot, box, usnje za mobilije, antik, itd.

Generalno zastopstvo za SHS kraljevino

H. SELIAK, Ljubljana.

M. Kuštrín, Ljubljana

Dunajska cesta št. 20. Telefon št. 470.

priporoča Avto-kolesa ter vsake vrste gumijevih predmetov, izolirane žice za električno napeljavo, elektrotehnični material po najnižjih cenah.

Novi partija

gonilnih jermenov

došla.

Dobavlja: »Drava«, lesna trgovska in industrijska delniška družba Maribor.

Poljedelski stroji

Mlatilnice za ročni in vrtilni pogon, vrtila, čistilnice, slamoreznice za pogon z roko in silo, sadne in vinske stiskalnice, sadne mline, brzoparilnice, bakrene (kufrene) kotle za žganjekuho in druge stroje

ima vedno v veliki izbiri lastnica po umrlem soprogu

Franen Wittl, Ljubljana, Sv. Martina cesta 2.

Edina zaloga poljedel. strojev :: tvornice Umrath & Komp. ::

Čevlji tovarne

Tržič

Tržič

prodajajo se zaradi začasne opustitve obrata, dokler traja zaloga, po znatno znižanih cenah

na debelo in na drobno!

Izdelki zajamčeni samo iz najboljšega usnja!

Zaloga: Ljubljana, Breg štev. 20.

Pri naročilu naj se sklicuje na oglas „Slovenca“.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Stritarjeva ulica št. 2.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah ter ekspozitura v Ptuju.

Delniška glavica z rezervnimi zakladi okrog

95.000.000 kron.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje

vsakovrstne kredite.